

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΒ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1963 | ΑΡΙΘ. 1

ΑΙ ΠΑΡΕΚΤΡΟΠΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΚΑΚΟΔΟΞΙΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ

Γ'.

Αἱ κυριώτεραι κοιναὶ πλάναι καὶ κακοδοξίαι, αἵτινες ὑπάρχουν εἰς ὄλους τοὺς Προτεστάντας, ἐκτὸς τῆς ὑπ' αὐτῶν ἀπορρίψεως τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, εἶναι αἱ ἐξῆς:

Οἱ διαμαρτυρούμενοι ὡς μέσον σωτηρίας δέχονται μόνον τὴν πίστιν εἰς τὴν Θεῖαν Χάριν. Ὁ Θεὸς, λέγουν, κηρύσσει τὸν πιστὸν δίκαιον. Κάμνει ἐν εἶδος δικαστικῆς πράξεως καὶ τὸν ἀθωώνει ἐκ τῆς ἐνοχῆς του. Οὕτως οἱ Προτεστάνται λησμονοῦν, ὅτι ἡ πίστις ἄνευ τῶν ἔργων εἶναι νεκρὰ καὶ ὅτι ἡ δικαίωσις εἶναι τι βαθύτερον καὶ ριζικώτερον μιᾶς ἀπλῆς ἐξωτερικῆς ἀθώωσης. Εἶναι νέα γέννησις, «καινὴ κτίσις», ἁγιασμός, μεταβολὴ τῆς καρδίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁμοίωσις αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν²¹.

Ἐφ' ὅσον ἡ δικαίωσις καὶ σωτηρία ἔρχεται ἐκ τῶν ἄνω, ἐτοιμία, οὐδένα λόγον ὑπάρξεως ἔχουν τὰ μυστήρια καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί. Ἡ Ἐκκλησία ἄλλως τε κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀόρατος. Λησμονοῦν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει μὲν καὶ τὸ ἀόρατον στοιχεῖον (Χριστόν, Θεῖαν Χάριν, ψυχὰς τεθνεώτων πιστῶν), ἀλλ' ἔχει καὶ τὸ αἰσθητὸν καὶ ἐπίγειον στοιχεῖον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς προορίζονται αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τελεταί. Φυσικὴ συνέπεια τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως, τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ Προτεστάνται περὶ Ἐκκλησίας, ὡς περὶ ἀοράτου μόνον ἰδρύματος, εἶναι ἡ ἀπόρριψις τῶν μυστηρίων. Καταπατοῦν τὴν περὶ αὐτῶν διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, περιφρονοῦν τὴν πράξιν τῆς

21. Χρ. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1907, σελ. 236 κ. ἐξ. Παν. Τρεμπέλα, Δογματικὴ, τόμ. Β', σελ. 279 ἐξ.

ἀρχαίας Ἐκκλησίας καὶ ἀποκλείουν διὰ τὸν ἑαυτὸν των τὰ μυστήρια ὡς ἀγωγὸς τῆς Θείας Χάριτος. Οὕτως οἱ Προτεστάνται ἀποτελοῦν ἀπλᾶς θρησκευτικᾶς κοινότητος, αἱ ὁποῖαι στεροῦνται μυστηρίων, μυστηριακῆς ζωῆς, ἁγιαστικῆς Χάριτος. Μερικοί, ὅπως οἱ Λουθηρανοί, παραδέχονται τὸ Βάπτισμα καὶ τὴν Θεϊαν Εὐχαριστίαν, ἀλλ' ὡς συμβολικὰς ἀπλῶς τελετὰς καὶ ὄχι ὡς πραγματικὰ μυστήρια ὑπὸ τὴν ὀρθόδοξον ἔννοιάν των. Οὕτω δι' αὐτοὺς ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι μία ἀπλῆ ἀνάμνησις τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. Ἐπομένως περιφρονοῦν τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «Ἡ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρῶσις καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις», «τοῦτό ἐστὶ τὸ σῶμά μου... τοῦτό ἐστὶ τὸ αἷμά μου»²².

Ἐπειτα οἱ Εὐαγγελικοί, περιφρονοῦντες Γραφὴν καὶ Ἱερὰν Παράδοσιν, ἀπορρίπτουν τὴν ὀφειλομένην εἰς τὴν Θεοτόκον τιμὴν. Λησμονοῦν, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ «ὑλοποιημένη ἐν γυναιξί». Ὑποβαθμίζουσι τὰς ἀρετὰς τῆς, ἐπισκιαζοῦσι τὴν ἀπαστρέπτουσαν αὐτῆς λαμπρότητα, ἀρνοῦνται συγχάκις τὸ ἀειπάρθενον αὐτῆς καὶ κατανοοῦν εἰς βλασφήμους πλάνας. Ἐπειτα «οἱ Εὐαγγελικοί, ὡς διακηρύττουν οἱ ἴδιοι καυχώμενοι, δὲν προσεύχονται εἰς ἁγίους, δὲν στηρίζονται εἰς ἁγίους, δὲν ἐλπίζουσι εἰς ἁγίους»²³. Λησμονοῦν ὁμοίως οἱ Προτεστάνται, ὅτι τοὺς μεταστάντας ἁγίους καλοῦμεν «πρέσβεις καὶ ἱκέτας πρὸς τὸν Θεόν». Τοὺς ἐπικαλούμεθα εἰς τὴν λατρείαν καὶ τὰς ἰδιωτικὰς μας προσευχὰς «ὄχι θεοὺς τινὰς, ἀλλ' ὡς ἀδελφούς μας καὶ φίλους τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ζητήσωσι τὴν θεϊαν βοήθειαν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀδελφούς των». Ἡ τοιαύτη ἐπίκλησις βασιζέται ἐπὶ τῆς ὑποχρέωσεως, τὴν ὁποίαν ἔχουν οἱ πιστοὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς θεαπνεύστου βεβαιώσεως, ὅτι «πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου» (Ἰακ. ε', 16)²⁴. Ἄλλως τε ἔχομεν μαρτυρίας ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅτι οἱ ἅγιοι καὶ παρακολουθοῦν καὶ ἐνδιαφέρονται διὰ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν γῆν (πρβλ. Ἰωάν. η', 56. Λουκ. ιε', 7, 10. Ἀποκ. ζ', 9-11).

22. Βασ. Στεφανίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 553 ἐξ. «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία», σελ. 57. Ἰω. Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 108 ἐξ.

23. «Ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων Εὐαγγελικῶν», σελ. 14.

24. «Ὡλοκληρωμένοι προσωπικότητες», ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας, Ἀθήναι, 1961, σελ. 273-274.

Δὲν θεοποιοῦμεν λοιπὸν τὴν Παναγίαν ἢ τοὺς ἁγίους, ὅταν τοὺς ἐπικαλώμεθα εἰς τὰς προσευχὰς μας. Ἐὰν τὴν μητέρα ἐνὸς ἐπιγείου προσώπου συχνάκις παρακαλῶμεν νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ ἡμῶν παρὰ τῷ ἰσχύοντι υἱῷ της, πολὺ περισσότερον δυνάμεθα νὰ παρακαλῶμεν τὴν Μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ ἢ ἓνα ἅγιον εὐαρεστήσαντα ἐνώπιον Αὐτοῦ²⁵.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Προτεσταντῶν κατάκρισι τῶν τύπων καὶ τῶν ὕλικῶν στοιχείων τῆς λατρείας μας (εἰκότων κ.λ.π.), ὑπενθυμίζομεν, ὅτι οἱ τύποι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον οὗτος δὲν εἶναι ἀμιγῆς πνεῦμα, ἀλλ' ὕλικοπνευματικὸν ὄν. Ἡ χρῆσις τοῦ ὕλικοῦ στοιχείου ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ λατρείᾳ καθιστᾷ τὰς πνευματικὰς ἀληθείας ἰσχυροτέρας καὶ πειστικωτέρας παρὰ ὁ ἀπλοῦς λόγος. Ἐπομένως τὸ ὕλικὸν στοιχεῖον παίζει εὐεργετικὸν ρόλον, ἐφ' ὅσον συντελεῖ, ὥστε ἡ ἐσωτερικὴ ζωὴ νὰ ἐκφράζεται πληρέστερον καὶ τελειότερον ²⁶.

Ἐκ πάντων τούτων γίνεται φανερόν, ὅτι αἱ προτεσταντικαὶ ἐκκλησίαι ἔχουν χάσει τὴν πνευματικὴν ἰκμάδα των. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς οἱ νηφαλιώτεροι ἐκ τῶν Προτεσταντῶν ἐκδηλώνουν τάσεις ἐπιστροφῆς εἰς τὴν παράδοσιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Πολλοὶ Προτεστάνται σήμερον ποθοῦν τὴν συνειδητὴν μυστηριακὴν ζωὴν, ὡς τὴν διδάσκει ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία. Εἰς πολλοὺς εὐκτηρίους οἴκους των ἔχουν ἐπαναφέρει τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν καὶ τὴν ἱερὰν διακόσμησιν. Ἡ (λειτουργικὴ των κίνησις) εἶναι ζωηρά. Ἐχουν ἐπαναφέρει τὸν θεσμόν τῆς ἐξομολογήσεως. Τελοῦν τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, ὅπως βεβαίως αὐτοὶ τὴν ἀντιλαμβάνονται, οὐχὶ κατ' ἀραιὰ διαστήματα, ἀλλὰ κατ' ἑβδομάδα. Τελοῦν τὰς ἀκολουθίας τῶν ὥρων καὶ τοῦ ὄρθρου τῆς Κυριακῆς²⁷.

Χαρακτηριστικὰ ἐπεὶτα εἶναι τὰ διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐγκώμια νεωτέρων Προτεσταντῶν, τὰ ὅποια ἐμμέσως σημαίνουν ἀποδοκιμασίαν τοῦ προτεσταντικοῦ πνεύματος. Παραλείποντες πλῆθος ἄλλο λίαν τιμητικῶν γνωμῶν ὑπὲρ τῆς Ὀρθο-

25. «Ἡ Αἰωνία Ἀλήθεια», ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας, Ἀθήναι, 1961, σελ. 351.

26. «Ὡλοκληρωμένοι προσωπικότητες», σελ. 271.

27. Ἰωάννου Κολιτσάρα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 206.

δόξου Ἐκκλησίας, παρουσιάζομεν μερικὰ ἀπὸ ὅσα ἐγκωμιαστικὰ εἶπε δι' αὐτὴν ὁ διαμαρτυρούμενος καθηγητὴς Schlink (Σλίνκ) εἰς τὸ ἐν Ρόδῳ συνέδριον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ Αὐγουστον τοῦ 1959: «Οἱ ὀρθόδοξοι πιστοί, εἶπεν, ὑμνοῦντες τὸν θρίαμβον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεως, καὶ δοξάζοντες τὴν Ἁγίαν Τριάδα, ζοῦν καὶ γέγονται ἀπὸ τοῦδε τὴν μέλλουσαν δόξαν ὡς μίαν πραγματικότητα... Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ Ἐκκλησίᾳ προβάλλεται τόσον θριαμβευτικῶς ἐν τῇ Θεῷ Λειτουργίᾳ ἡ νίκη τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς, ὅσον ἐν τῇ Θεῷ Λειτουργίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Θεῷ Λειτουργία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πληροῦται ἀπὸ τὴν ἐσχατολογικὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἐτέλουν τὸ μυστήριον τῆς Θεῷ Εὐχαριστίας». Καὶ πιστὸς αὐτὸς Διαμαρτυρούμενος, μὲ κίνδυνον, ὅπως εἶπε, νὰ φανῇ παράδοξος μετὰ τῶν ὁμοδόξων του, προσέθεσε τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ: «Δὲν πρέπει, εἶπε, νὰ ὑποτιμῶμεν τὴν σημασίαν τῆς Ἀνατολικῆς Παραδόσεως διὰ τὸν Δυτικὸν Χριστιανισμόν. Εἶναι δυνατὸν νὰ βοηθήσῃ αὕτη ἡμᾶς, διὰ νὰ ἐπανεξετάσωμεν ἀπὸ νέας σκοπιᾶς τὰς διαφορὰς μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν. Διὰ τοῦτο εἶναι, κατ' ἐμέ, ἀνόητον νὰ ἐπιδιώκουν οἱ Δυτικοὶ νὰ κάμνουν προσηλυτισμὸν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων. Αἱ Δυτικαὶ Ἐκκλησίαι ὀφείλουν νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τοιαῦτα σχέδια καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ὄχι μόνον ἐπέζησε τῶν ζοφερῶν χρόνων τῆς καταπίεσεως παρὰ Μογγόλων, Ἀράβων καὶ Τούρκων, ἀλλὰ καὶ διότι, διαρκούντος τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὑπέμεινε καὶ αἱματηρότερον διωγμὸν, ὃν ποτε ἐδοκίμασεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἡ Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας· καὶ ἐναντι τοῦ διωγμοῦ τούτου ἐπέδειξε μίαν τοιαύτην πνευματικὴν ἰσχύν, ἥτις ἐνίσχυσε ὅλον τὸν Χριστιανισμόν»²⁸. Δυστυχῶς τοὺς λόγους τούτους παραθεωροῦν οἱ Ἕλληνες «Εὐαγ-

28. Β α σ. Ἰωαννίδου, Τὸ ἐν Ρόδῳ συνέδριον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, περιοδ. «Ἐκκλησία», ἔτος 1959, σελ. 444 ἐξ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ *

Κι' αὐτὰ μὲν ἀφοροῦνε τὴ νηπιακὴ καὶ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τῶν παιδιῶν, καθὼς καὶ τὴν πρώτη τους ἐφηβεία· πού ὅσο διαρκοῦνε αὐτὲς πρέπει νὰ φροντίζωμε καὶ ν' ἀγρυπνοῦμε γιὰ νὰ μὴν ἀμόλευτη κι' ἀνέπαφη ἢ ψυχικὴ τους ἀγνότητα· καὶ νὰ τὸ ἐπιδιώκωμε αὐτό, μὲ κάθε μέσο, μὲ τὴ μελέτη, τὶς καλὲς συναναστροφές, μὲ τὶς φρόνιμες συμβουλές, μὲ τὸ γλυκὸ μας τρόπο καὶ μὲ ὑποσχέσεις. Μά, ἂν χρειασθῇ, καὶ μὲ τὴ φοβέρα καὶ μὲ τὴν ἀπειλή· καὶ γενικὰ, μὲ τὸ καθετὶ πού μ' αὐτό θὰ μπορέσωμε νὰ χαλινοκρατή-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 723 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

γελικοῖν), οἱ ὅποιοι δυσφημοῦν τὴν Ἐκκλησίαν μας καὶ ἀσκοῦν προπαγάνδαν, διὰ νὰ ἀποσπάσουν τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ νὰ τοὺς κάμουν ἐξωμότας²⁹.

*

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πρέπει ὅλοι οἱ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνες καὶ ἰδίως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοί μας νὰ ἀποκρούσουν σταθερῶς τὴν προτεσταντικὴν προπαγάνδαν. Ἄς ἔχουν πάντοτε εἰς τὸν νοῦν των, ὅτι ὁ πρό τινων ἐτῶν ἀποθανῶν εἰς τὴν Ἀμερικὴν διάσημος προτεστάντης χριστιανὸς ἡγέτης Τζῶν Μόττ (Mott), ὅταν διῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν, ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ὀρθόδοξον νεολαίαν τὸ ἐξῆς μήνυμα: «Κρατήσατε τὸ δόγμα σας. Ὁ Προτεσταντισμὸς διεμελίσθη ἀπὸ τὰς διαιρέσεις. Σεῖς ἔχετε τὸ δόγμα σας, διὰ νὰ σᾶς κρατῇ ἡνωμένους. Μὴ τὸ ἀφήσετε νὰ χαθῇ»³⁰.

Ἐπὶ πλέον ἄς προσευχώμεθα, ὥστε συντόμως αἱ προτεσταντικαὶ παραφυάδες νὰ συνενωθοῦν εἰς μίαν μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἣ ὅποια νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν, ὡς τὴν διδάσκει διὰ τῶν αἰώνων καὶ τὴν διδάσκει πάντοτε ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἥτις μόνη δικαιοῦται νὰ ὀνομάζεται «Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία».

(Τέλος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

29. «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία», σελ. 58.

30. «Ἡ Αἰωνία Ἀλήθεια», σελ. 36.

σώμε και νά καθοδηγήσωμε στὸν ἴσιο δρόμο και στὸ καλὸ τὴν νεότητα.

Ἄν ὁμως θέλετε νά κτυπήσετε στὴ ρίζα του τὸ κακὸ και ν' ἀφανίσετε και νά ξεβιώσετε ὀλοκληρωτικὰ τὴ ροπή πρὸς τὴν ἁμαρτία και τὴν ἀκολασία, πρέπει, ὅσοι ἔχετε παιδιὰ και τὰ προορίζετε γιὰ ἓνα τίμιο κι' ἐνάρετον οἰκογενειακὸ βίον, νὰ τὰ παντρέψετε νωρὶς. Γιατί, μόλις γίνουνε ἔφηβοι, ξυπνοῦνε ἄθελά τους μέσα τους οἱ σαρκικὲς ἐπιθυμίαι, και σὰν ἀγκάθια φαρμακερὰ ἀγωνίζονται νά πνίξουνη τὴν ἀγνότητα τῆς ψυχῆς τους.

Ὡ, μὴν ἀναβάλλετε, γιὰ τ' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὲ λογιῆς λογιῆς προφάσεις τὴν ὥρα τοῦ γάμου τους. Και μόλις τὸ παιδί σας μεγαλώσῃ, και προτοῦ νά πάῃ στρατιώτης και προτοῦ νά καταπιασθῇ μ' ὀτιδῆποτε ἄλλο, νὰ φροντίζετε νὰ τὸ παντρεύετε. Κι' ὅταν τὸ παιδί σου βεβαιωθῇ πὼς φροντίζεις νὰ τ' ἀποκαταστήσῃς και νὰ τοῦ βρῆς γιὰ σύντροφο τὴν κατάλληλη νύφη, κι' ὀσμίξεται πὼς πλησιάζει ὁ καιρὸς τοῦ γάμου, θὰ συγκρατηθῇ τότε και θὰ βαστάξῃ, μὲ ὑπομονὴ και μὲ γενναιότητα τὴ φλόγα και τὸ καμίνι τῆς οἰαρκας. Ἄν ὁμως καταλάβῃ πὼς δὲν πολυσκοτίζεσαι και πὼς δὲν σὲ μέλλει, κι' ὅτι δὲν βιάζεσαι καθόλου, παρὰ πὼς περιμένεις νὰ κάμῃς πρῶτα περιουσία και ὕστερα νὰ τὸ παντρέψῃς, τότες ἀπελπίζεται και μὴν μπορῶντας νὰ περιμένῃ τὸ ἀβέβαιο κι' ἀκαθόριστο καιρὸ πού τὸν χωρίζει ἀπὸ τὸ γάμο του γλυστρὰ και λασποκυλιέται στὴν ἀκολασία και ξεπέφτει στὴν πορνεία.

Κι' ἀλλοίμονο, Χριστιανοί μου· ρίζα τοῦ κακοῦ κι' ἐδῶ εἶναι ἡ πλεονεξία και ἡ φιλοχρηματία γιατί οἱ γονεῖς δὲν στοχαζονται και δὲν φροντίζουνε, πὼς τὸ παιδί τους θὰ μείνῃ ἀγνὸ κι' ἐνάρετο, παρὰ γιὰ ἓνα μονάχα γνοιάζονται σὰν μανιακοί· στὸ πὼς δηλαδὴ θὰ σωριάσουνε περισσότερα χρήματα· και γι' αὐτὸ δὲν δίνουνε καμμιὰν ἀπολύτως σημασία στὸ πὼς θὰ διατηρηθῇ ἀμόλυτο ὡς τὴν ὥρα τῆς παντρεῖας του. Ἄν ὁμως ἐνδιαφερώμαστε πραγματικὰ γιὰ τὴν ψυχὴ και γιὰ τὴν προκοπὴ τῶν παιδιῶν μας, τότε πρέπει νὰ τοὺς βρίσκωμε, τὸ γρηγορότερο, τὴ νύφη, πού θὰ δεχθῇ στὴν παστάδα τῆς ἀμόλυτο και καθαρὸ τὸ κορμί τους. (Α' Τιμ. Ὁμιλ. Θ', Μ.Ρ.Γ. 62. 543). Και τότε ἡ ἀγάπη τους θὰ ναι θερμότερη. Και εἶναι φυσικό, ἂν και οἱ δύο τους ἔχουνη μείνη ἀγνοί, κι' ἂν αὐτὴ πού παντρεύεται εἶναι ἡ γυναῖκα πού πρωτογνωρίζει, ἡ λαχτάρῃ τους νὰ ναι μεγαλύτερη και δυνατώτερη, ὁ σύνδεσμός τους νὰ ναι ἄρρηκτος· ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ μεγαλύτερος· κι' ὁ γάμος τους νὰ μείνῃ τίμιος και νὰ συνδέῃ ἀξεδιάλυτα δύο ψυχὲς και δύο καθαρὰ κι' ἀμόλυτα σώματα. Τότε και τὰ παιδιὰ πού θὰ γεννήσουνη θὰ ναι εὐλογημένα ἀπὸ τὸ Θεό, και τ' ἀντρόγυνο θὰ ναι σ' ὄλη τους τὴ ζωὴ, ἀφωσιωμένοι ὁ ἓνας πρὸς τὸν ἄλλο. Γιατί δὲν

θάχουνε μολευθῆ ἀπό ἀνήθικες ἡδονές, κι' ὁ καθένας τους θάναι γιὰ τὸν ἄλλο τὸ πᾶν, κι' ὁ κόσμος ὅλος. Κι' αὐτὸς ποὺ ἀσκήθηκε, προτοῦ νὰ παντρευθῆ, στὴν ἐγκράτεια καὶ στὴ σωφροσύνη, εἶναι βέβαια πὼς θὰ τὰ διατηρήσῃ πολὺ περισσότερο, ὕστερα ἀπὸ τὸ γάμο του. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ ἐλεύθερος κι' ἀπὸ νέος ἀκόμη συνήθισε στὴν ἀσέλγεια καὶ στὶς πορνικὲς ἡδονές, αὐτὸς εἶναι κίνδυνος μεγάλος, πὼς καὶ σὰν παντρευθῆ θὰ συνεχίσῃ καὶ τότες τὶς ἀκάθαρτες καὶ βρωμερές του συνήθειες.

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία μας στολίζει μὲ στεφάνια τὰ κεφάλια τῶν νέων Χριστιανῶν ποὺ παντρεύονται. Γιὰ νάναι σύμβολο νίκης. Κι' ὅπως ἀντιμετώπισαν, μὲ γενναιότητα καὶ χωρὶς νὰ λυγίσουνε τὴν πύρα καὶ τὴ λαύρα τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν καὶ χωρὶς νὰ τοὺς δαμάσῃ ἡ ἀκράτεια καὶ ἡ ἀσέλγεια, ἔτσι θὰ διατηρήσουνε ἀμόλυντη καὶ τὴ συζυγικὴ τους ζωὴ. Ἄν ὅμως εἶχανε μολευθῆ, ἀπὸ προτῆτερα, ἀπὸ τὸ μίασμα τῆς λαγνείας καὶ τῆς πορνείας, τότε πὼς τολμοῦνε νὰ στολισθοῦνε μὲ τὰ στεφάνια τοῦ νικητῆ, ἐνῶ εἶναι νικημένοι ἢ ἡττημένοι; Μ' αὐτὲς λοιπὸν τὶς ἰδέες ἄς μεγαλώνουμε τὰ παιδιὰ μας, προτοῦ νάρθῃ ἡ εὐλογημένη ὥρα τοῦ γάμου τους. Κι' ἄς προλαβαίνουμε, μὲ κάθε μέσο, τὴν πτώση τους καὶ τὴν ἐξαχρεώσῃ τους.

Ἄλλὰ καὶ σεῖς, Μαννάδες, πρέπει νὰ πάρετε ὑπεύθυνα ἐπάνω σας τὴν ἀνατροφή τῶν κοριτσιῶν σας. Καὶ γιὰ ὅς εἶναι πολὺ εὐκολώτερο τὸ ἔργον αὐτό. Φροντίσετε λοιπὸν, μ' ὅλη σας τὴν ψυχὴ νὰ κάμετε τὰ κορίτσια σας καλὲς νοικοκυρὲς καὶ τοῦ σπιτιοῦ κι' ὄχι τοῦ δρόμου. Καὶ πρὸ παντὸς νάναι σεμνές, καὶ φρόνιμες καὶ συμπονετικὲς καὶ γενικὰ νάχουνε ἦθος ἀνώτερο, καὶ νὰ μὴν ἀγαποῦνε τὰ πολλὰ στολίδια καὶ τὰ φτιασιδώματα. Καὶ τότε μονάχα νὰ τὰ παντρεύετε, ὅταν τὰ προικίζετε μὲ τὶς ἀρετὲς αὐτές. Κι' ὅταν τὸ πετύχετε καὶ τὸ κατορθώσετε, τότε νάσθε βέβαιες, πὼς δὲν ἐξασφαλίζετε τὴν δικὴ τους μονάχα εὐτυχία καὶ σωτηρία, μὰ καὶ τοῦ ἄντρα ποὺ μ' αὐτὸν θὰ τὰ παντρεύετε. Κι' ὄχι μονάχα τοῦ ἄντρα, μὰ κι' ὅλης τῆς οἰκογενείας ποὺ θὰ δημιουργήσουνε, καὶ τῶν παιδιῶν τους καὶ τῶν ἐγγονιῶν τους. Γιατὶ ὅταν ἡ ρίζα τοῦ δένδρου εἶναι καλὴ τότε καὶ τὰ κλαδιὰ τους εἶναι ὠραία καὶ καταπράσινα κι' ἀπλώνουν μὲ τὰ φυλλώματά τους τὸν ἴσκιο τους καὶ τὴ δροσιά τους τριγύρω τους. Καὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ, θὰ πάρετε κι' ἀνταμοιβὴν ἀπὸ τὸ Θεό.

Νὰ ξέρετε καλὰ, Μαννάδες, πὼς ὅταν μορφώνετε καλὰ καὶ μ' ἀγρυπνὴ παρακολούθησιν δώσετε καλὴν ἀνατροφή στὸ κορίτσι σας, δὲν εὐεργετεῖτε αὐτὸ μονάχα· μὰ ἐπειδὴ ὁ προορισμὸς τῆς εἶναι νὰ γίνῃ μάννα κι' αὐτὴ καὶ γιὰγιά, μαζί μ' αὐτὴν εὐεργετεῖτε καὶ σώζετε κι' ἀναρίθμητες ἄλλες ψυχές. Φροντίζετε λοιπὸν, ὅταν ξεκινᾷ

4. ΦΩΣ ΜΕΓΑ

«Ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει·
εἶδε φῶς μέγα» (Ματθ. δ', 16).

Εἶπαμε: Χριστὸς πρὸ Χριστοῦ οἱ προφητεῖες (Ἑσ. θ', 1-3). Καὶ στὴν περίπτωσι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Κυρίου στὴ δημοσίᾳ ζωῇ καὶ δράσει, τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἑκατοντάδων ἐτῶν προεφήτευσεν τί θὰ ἦταν γιὰ τὴ θρησκευτικὴ, ἠθικὴ, πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τοῦ κόσμου ὁ Ἰησοῦς. Τὰ θεϊκὰ λόγια δὲν μυθολογοῦν· καὶ οἱ προφητεῖες, σὰν θεϊκὰ λόγια, ἀπεικονίζουν μίαν πραγματικότητα. διατυπώνουν μίαν ἀλήθεια, χαράσσουν τὴν πορεία τῆς Ἰστορίας χωρὶς κυμάνσεις, θολοῦρες καὶ ὑπονοούμενα. «Ὁ λαός, γράφει ὁ Ἡσαΐας, ὁ πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς». Καὶ πράγματι ὑπῆρξεν ὁ Χριστὸς τὸ μέγα Φῶς, ἀρκεῖ νὰ ρίξῃ κανεὶς μιὰ ματιὰ στὴν κατάστασι τοῦ προχριστιανικοῦ κόσμου. Μετὰ τὴν πτώσιν οἱ ἄνθρωποι πῆραν στραβὴν κατεύθυνσι καὶ στὴ λατρεία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ στὴν ὀρθὴ πορεία τῆς πρακτικῆς ἠθικῆς ζωῆς, καὶ στὴ λογικὴν ἐκτίμησι πραγμάτων καὶ φαινομένων, καὶ στὰς μεταξὺ των σχέσεις. Ἐκεῖνο ποῦ διακρατεῖ σ' ἐνόητα ψυχικῇ καὶ ἀδελφωσύνῃ, ἐπομένως δὲ καὶ σὲ μίαν ἀρμονικὴ συμβίωσι τὰ ἄτομα καὶ τοὺς λαούς, εἶναι ἡ ἀληθινὴ θεογνωσία, τὰ ὀρθὰ ἠθικὰ

γιὰ τὸ μεγάλο μυστήριον τοῦ γάμου, νᾶναι καταστόλιστη σὰν νύφη μὲ τὶς ἀνεκτίμητες ἀρετὲς τῆς εὐσεβείας, τῆς νοικοκυρωσύνης, τῆς σεμνότητος καὶ μ' ὅλη τὴν ὑψηλὴν ἐπιστήμη τῆς Χριστιανῆς γυναίκας· καὶ τὸ ἴδιον, ὅπως κι' ἓνας ἀθλητῆς ξεκινᾷ γιὰ ν' ἀγωνισθῇ στὴν παλαίστρα. Γιατὶ αὐτὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ζύμη ποῦ θὰ ζυμώσῃ ὅλο τὸ φύραμα καὶ τῆς οἰκογενείας καὶ θὰ τὸ κἀνῃ νὰ μοσχοβολῇ· κι' αὐτὴ θὰ τὸ πλάσῃ καὶ θὰ τ' ἀφομοιώσῃ μὲ τὴ δική της ἀσύγκριτην ὁμορφίαν. Κι' ἔτσι μονάχα, ἀγόρια καὶ κορίτσια θὰ ἐξασφαλίσουνε κι' ἀπὸ τὸν Θεὸ πολὺ μισθό, κι' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τιμὴ καὶ δόξα, καὶ θὰ πλημμυρίσουν κι' ἀπὸ χαρὰ τοὺς γονεῖς τους. Κι' ὅλη τους ἡ ζωὴ θὰ γίνῃ ἀστεῖρευτη πηγὴ εὐδαιμονίας καὶ γι' αὐτὰ καὶ γιὰ ὄλους τοὺς δικούς τους. Κι' ὁ Χριστὸς, μαζί μὲ τὸν οὐράνιον Πατέρα καὶ μὲ τὸ πανάγιο Πνεῦμα θᾶναι πάντα μαζί τους, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος θὰ βασιλεύουν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

κριτήρια, ὁ ἀλληλοσεβασμὸς καὶ ἡ ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ὡς μελῶν μιᾶς κοινωνίας. Ἡ παρακοή καὶ ἡ χειραφέτησις ἐνὸς μωροῦ, προδικάζει καὶ τὸ κατάντημά του, ὅπως φανερώνει καὶ ἡ παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου. Διόδωρος ὁ Σικελιώτης, ὁ ἀξιόλογος ἐκεῖνος Ἑλλην ἱστοριογράφος, γράφει πὺς ἀπὸ τότε ποὺ οἱ ἄνθρωποι ἔκοψαν τοὺς δεσμούς των μὲ τὸν Θεόν, ἐπειδὴ ἐβυθίσθησαν στοὺς ἑαυτοὺς των, οἱ πρῶτες ἀλήθειες ἐκλονίσθησαν «παχεῖαι ἀναθυμιάσεις τῆς ἀμφιβολίας καὶ τοῦ αἰσθητισμοῦ κατέλαβον τὰ πνεύματα». Ἄλλ' ἡ ἀμφιβολία, κυρίως στὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως, κάνει τὸν ἄνθρωπο νὰ μὴν ἔχη θρησκεία μὲ ἀρχάς, μὲ γραμμὴ, μὲ σκοπὸ ποὺ νὰ ὁμιλῇ καθαρὰ γιὰ ἐνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κάτω ἀπὸ τὴ ματιὰ τοῦ ἀληθινοῦ Πατέρα, γιὰ ἐνότητα τοῦ ἴδιου μας «Ἐγὼ» καὶ γιὰ τὸ μέσον τοῦ λυτρωμοῦ μας. Ἐρμηνεύεται, ἔτσι, ὁ ξεπεσμὸς στὴν εἰδωλολατρεία καὶ στὴ δεισιδαιμονία. Γιατὶ τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα μπορεῖ νὰ εἶναι ἔμφυτο, σὰν ψυχολογικὸ καὶ ἀδίδακτο φαινόμενο, ὅμως ὅταν μπῆ στὴ σκιά τῆς ἀρνήσεως τοῦ Ἀληθινοῦ Θεοῦ, τότε μένει τυφλό, ἀόριστο, χωρὶς συγκεκριμένο περιεχόμενο, ἀναξιοποίητο γιὰ τὸ σκοπὸ ποὺ ἐδόθη. Γίνεται τότε μία μυστηριώδης ὠστικὴ δύναμις ὅχι ν' ἀνεβάσῃ τὸν ἄνθρωπο ψηλά, ἐκεῖ ποὺ βρίσκεται τὸ θεῖον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐξαρτᾶται καὶ νὰ τροφοδοτῆται χωρὶς ἀνάπαυλα, ἀλλὰ γιὰ νὰ τεθῆ στὴν ὑπηρεσία τῶν δυναμικῶν ἐνστίκτων. Εἶναι ἀπ' ὄλους παραδεκτὸν πὺς τὰ ὀρθὰ δόγματα, ὅταν εἶναι βιώματα, ὅταν διαθέτουν τὸ αἶμα καὶ τὰ κύτταρα τοῦ ψυχικοῦ μας οργανισμοῦ, ἀσφαλῶς ὀρθὰ κατευθύνουν καὶ τὰ πόδια μας στὸ δρόμο τῆς ἀρετῆς ποὺ ἰσορροπεῖ ψυχοσωματικὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ γαληνεύει. Ἀπ' ἐναντίας· διεφθαρμένα δόγματα ὀδηγοῦν σὲ διεφθαρμένη ζωὴ, καὶ τὸ ἠθικὸ ξέφτισμα δὲν μπορεῖ νὰ τὸ προλάβῃ οὔτε καὶ νὰ τὸ διορθώσῃ καμμιά φιλοσοφία. Ἡ ἀνθρωπότης καὶ τότε καὶ σήμερα μὲ τὰ ὀρθολογιστικὰ συστήματα ἔχει πείρα, δυστυχῶς, τῆς θρησκευτικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξαθλιώσεως λόγῳ τῆς καταστροφῆς τοῦ στερεοῦ θρησκευτικοῦ ἐρείσματός της. Θρησκεία τυφλοῦ αἰσθήματος καὶ φιλοσοφία ἀνερμάτιστος τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου, δὲν ὠδήγησαν ποτὲ τὰ βήματα τῶν λαῶν στὴν ὕλικὴ εὐτυχία καὶ στὴν ἠθικὴν ἡμέρωσι. Καὶ πολὺ σωστὰ σημειώνει ὁ Χριστιανὸς ἀπολογητῆς: «Ἡ μὲν φιλοσοφία δι' ἔλλειψιν συμπεράσματος, ἡ δὲ θρησκεία δι' ἔλλειψιν ἀρχῆς» δὲν ὠφελοῦσαν τὸν ἄνθρωπο. «Ἡ μὲν ἐξ ἀνάγκης κατήντησεν εἰς τὸν ἀθεῖσμόν, ἡ δὲ εἰς τὴν δεισιδαιμονίαν, καὶ ἀμφότεραι εἰς τὸν πλέον ἀχαλίνωτον αἰσθητισμόν. Ἡ ἀθεΐα δὲν ἀνεχαίτιζε πλέον τὰ πάθη, ἀλλὰ καὶ ἡ δεισιδαιμονία τὰ ὑπεκεντοῦσε» καὶ οὕτω τὸ ἀνθρώπινο γένος ἐφέρετο στὴ διαφθορά

καὶ στήν ἀποσύνθεσι μὲ ἀυξάνοντα ῥυθμόν, ὅπως διαπιστώνει ὁ Λακτάντιος.

“Ὅταν λείπη ἀπὸ τῆ ζωῆ τοῦ ἀνθρώπου τὸ καθοδηγητικὸ φῶς τῆς ἀληθινῆς θεογνωσίας, εἶπαμε, ὁ ἄνθρωπος σχετικοποιεῖ καὶ γελοιοποιεῖ καὶ τὸ ἀντικείμενο τῆς λατρείας του. Μία φευγαλέα ματιὰ στὴ θρησκεία τοῦ ἔθνισμοῦ μπορεῖ νὰ κάμῃ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ νὰ σακρύσῃ γιὰ τὸ κατάντημά του. Ἡ θρησκεία του δὲν ἦταν δύναμις ἀγίας πνευματικότητος, μεταστοιχειωτικὴ τοῦ κατωτέρου καὶ προβολεὺς μὲ τὸ φακὸ ἐστραμμένον στὸ θρόνον τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὥστε νὰ τραβιέται ἡ καρδιά του πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἦταν μία δεσποσύνη στήν ὑπηρεσία τῶν ταπεινοτέρων παθῶν ποὺ ὁ ἄνθρωπος τὰ ἐθεοποίησε. Εἶναι ἐντροπὴ καὶ νὰ σκεφθῆ κανεὶς τὸ κατάντημα τοῦ ἀποστάτου, ὅταν, φυλλομετρῶντας τὴν ἱστορίαν τῆς πνευματικῆς, ἠθικῆς καὶ κοινωνικῆς του ἐξελίξεως, βλέπῃ κατακάθαρα καὶ τὴν αἰτία ποὺ τὸ θεῖον ἐξηυτελίσθη γιὰ νὰ λατρευθῆ, καὶ τὸ ἦθος κατέπεσε σὲ βαθμὸ ἀπιστεύτου αἰσχροτήτος, τὴν ὁποίαν στιγματίζει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν στὸ Ρωμ. α', 18-32. Καὶ δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ ἀλλιῶς. Γιατὶ ὅταν λείπη τὸ οὐράνιο φῶς ἀπὸ τὸ μυαλὸ καὶ τὴν καρδιά τῶν ἀνθρώπων, φῶς ποὺ δείχνει τὸν Πατέρα σὰν πηγὴ τοῦ Ἀληθοῦς, τοῦ Ἀγαθοῦ καὶ τοῦ Ὁραίου, ἀπὸ τί πρᾶγμα θὰ ἐλκυσθῆ καὶ θὰ πάρῃ τὴν ἀνοδικὴ πορεία, σύμφωνα μὲ τὸν προορισμὸ του; Ἔτσι ἐθεοποίησαν τὰ πάθη τους οἱ ἄνθρωποι κ' ἔφτιασαν ἀνθρωποειδεῖς θεοὺς μὲ τὶς πεπερασμένους τους ἀντιλήψεις, μὲ τὰ ταπεινά τους αἰσθήματα, μὲ τὶς χωματένιες ἀτέλειες, καὶ, ἀκόμη περισσότερο, μὲ τὰ μίση μεταξύ τους. Δὲν ὑπῆρξεν ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμίᾳ ποὺ νὰ μὴ ἐθεοποιήθῃ, δὲν ὑπῆρξε θεὸς ποὺ νὰ μὴ παρουσιάσῃ εὐτέλειες ἀνθρώπων τοῦ ὑποκόσμου. Ἡ ὀργιάζουσα φαντασία μὲ τὶς πιὸ παράδοξες συνθέσεις της μπορεῖ νὰ τροφοδοτῆ τὴν ποίησι, τὴν καλλιτεχνίαν, καὶ νὰ ἱκανοποιῆ τὴν περιέργειαν καὶ νὰ θεραπεύῃ μὲ τὸ μέσον τῆς αἰσθητικῆς, δῆθεν, ἀπολαύσεως, τὸν ταπεινὸ αἰσθησιασμὸ· δὲν ἀναπαύει ὅμως τὸ πνεῦμα ποὺ ζητεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ δὲν ἀγιάζει τὴν καρδιά ποὺ θέλει τὸ φῶς τοῦ λυτρωμοῦ. Εἶναι ἀστεῖο καὶ νὰ σκεφθῆ κανεὶς πῶς μιὰ φαντασία ἀρρωστημένη μπορεῖ νὰ γίνῃ πνευματικὸς γιατρός τῆς πληγωμένης ψυχῆς ποὺ ἔχασε τὸ θεὸ της. Κι' ὅταν ὁ ἄνθρωπος, ἐξ ἑλλείψεως θρησκευτικοῦ προσανατολισμοῦ, θεοποιῆ τὰ πάθη του, δὲν ἐξευτελίζει τὸ θεῖον; Ὁ ὕπατος τῶν εἰδωλολατρικῶν θεῶν ζηλότυπος, ἀπατεῶν, ἄπιστος. Ὁ Διόνυσος μανιακὸς, προστάτης τῶν μεθύσων. Ἡ Ἀφροδίτη, πάνδημος ἢ ἐκλεκτικῶν προτιμήσεων, μιὰ χυδαία καὶ ταπεινὴ προσφορά πρὸς τὴν σάρκα· ὁ Πρίαπος ὑποδαυλιστῆς καὶ συντηρητῆς ἐρωτικῶν ὑπερδιεγέρσεων· ὁ Ἄρης

πολεμοχαρῆς καὶ διώκτης τῆς εἰρήνης ἀπὸ τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων· οἱ Σάτυροι προκαλοῦσαν τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν ἀηδία, κι' ὄλο τὸ δωδεκάθεον τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἡ ἀλυσίδα τῶν θεῶν καὶ ὑποθεῶν, ὑπῆρξαν τὰ πρότυπα, τὰ ὅποια ἐκαλοῦντο οἱ ἄνθρωποι νὰ μιμηθοῦν. «Ὁ Ζεὺς, ἔλεγε κάποιος μεγάλος εἰδωλολάτρης, ἠπάτησε μιὰ γυναῖκα, μεταβληθεὶς σὲ χρυσαετό, γιατί κι' ἐγὼ τὸ ἀνθρωπάριο νὰ μὴ κάμω τὸ ἴδιο;» Κλέφτες, φονεῖς, κακοῦργοι, πόρνοι, μέθυσοι, αἰμομῦκτες, ἄρπαγες, λάγνοι, μοιχοί, δόλιοι, σκληροί, ὀργίλοι, ψεῦστες καὶ οἱ πλέον μισητοὶ χαρακτηρῆς ἐξετράφησαν στοὺς ναοὺς τῶν εἰδωλολατρῶν. Κι' εἶχαν στηθῆ ὁμοιοπαθῆρια στὸν ἀσελιγῆ ἔρωτα, στὴ λατρεία τῆς διονυσιακῆς μανίας, στίς πιὸ φρικτὲς αἰσχρότητες. Καὶ δὲν μπορούσε νὰ γίνη ἄλλιῶς ἀφοῦ ὁ καθένας εἶχε τὸ ἐλεύθερο νὰ θεοποιήσῃ τὰ ἴδια του τὰ πάθη μ' ὅλη τους τὴ βιαιότητα. Εἶναι ντροπὴ καὶ νὰ μιλήσῃ κανεὶς γιὰ τὸν ἐξευτελισμὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ προσωπικότητος ὕστερα ἀπὸ τὴν πτώσι πού ἔπαθε.

Ἐπόμενον, μετὰ τὴ γενικὴ διαφθορὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ ἦθη νὰ μὴ στέκωνται στὴ θέσι τους, οὔτε νὰ ὑπάρχῃ σεβασμὸς στὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν καὶ ἀξιοπρέπεια. Οἱ δοῦλοι σφάζονται γιὰ νὰ τραφοῦν μὲ τίς σάρκες τους τὰ ψάρια, παλοῦνται ἢ καίονται σὰν πυροτεχνήματα χάριν διασκεδάσεως τῶν πλουσίων. Οἱ γυναῖκες θεωροῦνται τὰ πιὸ εὐτελῆ ἀντικείμενα, δημόσιος δὲ καὶ ἰδιωτικὸς βίος ἔφερε τὴ σφραγίδα τῆς ἀνωμαλίας καὶ τῆς διαφθορᾶς. «Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀγνοῇ τὴν εὐγενικὴν του καταγωγὴν, τὸν ἀνώτερο σκοπὸν καὶ προορισμὸν τῆς ὑπάρξεώς του, ὅταν προχωρῇ στὸν ὠκεανὸν τῆς ζωῆς χωρὶς χάρτη καὶ χωρὶς πυξίδα, ἀσφαλῶς θὰ πέσῃ στοὺς βράχους καὶ θὰ συντριβῇ. Ὅπως καὶ συνετρίβῃ. Ντρέπεται κανεὶς γιὰ λογαριασμὸν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅταν διαβάσῃ τὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας καὶ τὰ τῆς ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς τῶν εἰδωλολατρῶν. Μερικὰ μικρὰ λαμπιονάκια τῶν φιλοσόφων δὲν μπορούσαν νὰ διαλύσουν τὰ πηχτὰ θρησκευτικὰ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ σκοτάδια. Μπορεῖ νὰ εἰπῇ κανεὶς πῶς περισσότερο ἐπέτειναν τὸν πόνο καὶ κρατοῦσαν τοὺς λαοὺς σὲ σύγχυσι καὶ ἀγωνία. Ἐχρειαζόταν φῶς. Φῶς πού θὰ ἤλεγε τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα· φῶς πού θὰ ἔδινε ἠθικὴν εὐαισθησίαν στὴ καρδιά· φῶς πού θὰ ἔκαθαίριζε ἀπὸ τὴ μούχλα τὸ μυαλὸ γιὰ νὰ σκέπτεται σωστὰ καὶ ὠφέλιμα. Καὶ τὸ φῶς αὐτὸ γιὰ τοὺς (καθημένους ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου ἀνέτειλεν). Εἶναι ὁ Χριστός, γιατί Ἰ

Ἀπεκάλυψε πρῶτα τὸν ἀληθινὸ Θεὸν καὶ ἐδικαίωσε τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα, ἀφοῦ τοῦ ἔδωξε τὴν ἀρρώστεια τῆς τυφλότητος. Τὸ ἔκαμε μέσον πού μπόρεσεν ὁ ἄνθρωπος νὰ κρατηθῇ δεμένος κοντὰ σὲ πνευματικὸν Θεόν, πού λατρεύεται μονάχα ἐν

πνεύματι και ἀληθεία, και ὄχι αἰσθησιακά, αἰσθητικά, τυπικά και ψεύτικα. Τὸ ἐτροφοδότησε μὲ τὴν πλουσία του χάρι, ὥστε νὰ μείνη, μέσα στὴν πλάνη, μιὰ γνησία ἔκφρασις τοῦ Ἄληθοῦς, πὺ χωρὶς αὐτὸ ὄλες οἱ ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς ζωῆς θὰ φέρουν τὸ χρωματικὸ τὸνο τῆς ψευτιάς και τῆς ἀτελείας μὲ τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα. Ἐχαρίτωσε γιὰ νὰ νοιώθῃ ἡ καρδιά τοὺς ὠραίους τῆς ἐνθουσιασμοὺς και τῆ γλυκεῖα μετοχή τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν ἱερὴ στιγμὴ τῆς λατρείας, ἀποφευγομένου ἀπολύτως τοῦ αἰσθησιακοῦ και αἰσθητικοῦ στοιχείου, γιὰτὶ ἡ πνευματικὴ λατρεία χαλυβδώνει μυστικούς δεσμούς και δὲν ἐπιδέχεται ὕλην ποὺ ἀποσπᾷ και διασπᾷ. Ἐκράτησε τὸ θρησκευτικὸ συναίσθημα στὴν πνευματικότητά του και τὴν ἀγνόητά του γιὰ νὰ ὑποβοηθήσῃ, ἐν συνεχείᾳ, τὴν λέπτυνσι τῆς συνειδήσεως — μὲ τὸ σκοπὸ νὰ φρουρηθῇ ὁ φυσικὸς ἠθικὸς νόμος και νὰ προαχθῇ σὲ τελειότητα εὐαγγελικῶν ἐντολῶν ποὺ ὀλοκληρώνουν τὸν ἄνθρωπο σὲ ἀρτιωτάτη, σὲ ὀλοκληρωμένη λογικὴ προσωπικότητα, ποὺ θὰ τιμᾷ τὸν ἑαυτὸ τῆς και θὰ δοξάζῃ τὸν Θεόν. Ἐδειξε τὴν ὕψηλὴ στάθμη τοῦ ἦθους, μὲ πρότυπο τὸν ἑαυτὸν του ὁ Χριστός, και ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο τὴ δύναμι τοῦ ἀγωνιστικοῦ πνεύματος και κατὰ τῆς ρυπαρᾶς ἀκόμη σκέψεώς του, προκειμένου νὰ χτυπήσῃ στὴ ρίζα του τὸ κακὸ. Μακρὰ ἀπὸ μία κοσμικὴ και ἐκτεθηλυσμένη ὠραιολογία, ἐκάλεσε τὸν κόσμον νὰ καθαρθῇ ἠθικά, γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ὠραιότητα τῆς φύσεως, τὴν ἄρμονία τοῦ Σύμπαντος, τὴν ἴδια του τὴν ἀρετὴ ποὺ, σὲ σύγκρισι, δὲν ἀντέχει καμμιά ὁμορφιά. Καὶ ἀρχίζει τὸ κήρυγμά του μὲ τὰ ἴδια λόγια τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος ἔβαλε στὸ στόμα τοῦ Προδρόμου: «Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

Οὔτε, λοιπόν, ἀπάτες, οὔτε μέθες, οὔτε σαχλοειδῆ φαινόμενα. Οὔτε μετεψυχώσεις και μετεσαρκώσεις, οὔτε θεοποίησις τῶν πιδ φρικτῶν ἐγκλημάτων και αἰσχροτήτων, οὔτε κολακεῖες, οὔτε συμβιβασμοὶ και παρανόησις τῆς ἀξίας και τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἀνθρώπου. Φῶς. Φῶς μέγα. Φῶς ποὺ φωτίζει τὸ μοναδικὸ δρόμον τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἄγει πρὸς τὸν οὐρανὸ, γιὰ νὰ μὴ παραπλανηθῇ και πλανηθῇ στὰ σπήλαια, στὶς δρυάδες και στὶς φανταστικὰς λίμνες τῶν μασόνων και τῶν ἀρρωστημένων μυστικιστῶν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς. Φῶς και Φῶς μέγα, ποὺ ἐλέγχει τὰ ἐσώτατα βάθη τῆς καρδιάς μας, κρατεῖ ἀγρυπνῆ φρουρὸ τοῦ ἠθικοῦ μας πλούτου τὴν ἴδια μας συνειδήσι, ὕστερα ἀπὸ τὴ θεϊκὴ διδασκαλία Ἐκείνου. Φῶς ποὺ δίνει τὴν ἀτομικὴ ἀξία στὸν καθένα μας, μὲ τὴ λαμπρότητά του, ὅταν κρατηθῇ σὰν ἀτίμητος θησαυρὸς στὴν ψυχὴ μας. Φῶς ποὺ δίνει τὴν ξαστεριά στὸ μυαλὸ μας γιὰ νὰ σκέπτεται και νὰ κρίνῃ ὀρθά, ὥστε νὰ παρουσιάξῃ συνέπεια και

συνέχεια λόγων και έργων, βάσει τῆς εὐαγγελικῆς γραμμῆς. Γι' αὐτό και ὁ Ἰδιος ὁ Κύριός μας ἐφώναξε κατενώπιον ὄλων: «Ἐγὼ εἶμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς... Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη... Ἐπι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν ἐστίν· περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. Ἔως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε». Καὶ περὶ τοῦ φωτὸς τούτου ἐμαρτύρησε και ὁ Ἰωάννης (Ἰωάν. α', 1-9. γ', 19-21. ε', 25. η', 12. θ', 5. ιβ', 35,45 κ.λ.π.).

Πνευματικὸ Φῶς, λοιπόν, ὁ Χριστὸς και ὄχι αἰσθητὸν, κτίσμα. Καὶ σὰν πνευματικὸ φῶς (ἀνέτειλε) και ἔλαμψε στοὺς ἀνθρώπους τοῦ ζόφου, ποὺ δὲν ἐβάδιζαν ἀπλῶς στὸ σκοτάδι, ἀλλ' ἐκάθηντο: «ὁ σημεῖον ἦν τοῦ μηδὲ ἐλπίζειν αὐτοὺς ἀπαλλάττεσθαι ὥσπερ γὰρ οὐδὲ εἰδότες, ποῦ δεῖ προβῆναι, οὕτω καταληφθέντες ὑπὸ σκότους ἐκάθηντο, μὴ δυνάμενοι μηδὲ στῆναι λοιπόν». Ἐπειδὴ ὅμως «πᾶς ὁ τὰ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς και οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ἰωάν. γ', 20), ἐκήρυξε πρωτίστως μετάνοιαν. Μονάχα μὲ μία ἐλευθέρα τοποθέτησι τῆς συνειδήσεως ἐναντι τῆς νέας ἐν Χριστῷ ζωῆς τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ μπορεῖ νὰ διεισδύσῃ στὰ ἀμαρτωλά μας βάρη και νὰ δράσῃ μὲ τὴ σωτηριώδη του μυστικὴ δύναμι. Καὶ ἐλευθέρα θὰ εἶναι ἢ τοποθέτησις, ὅταν ἀναγνωρισθῇ τὸ σάπιο καθεστῶς ποὺ φωλιάζει μέσα μας ὡς ἀπαράδεκτος, πλέον κατάστασις· ὅταν προκληθῇ μιὰ ἱερὴ συγκίνησις μπροστὰ στὴν ἐπίσκεψι τοῦ Κυρίου· ὅταν κυλίσῃ τὸ δάκρυ και εἰλικρινὰ εἶναι διατεθειμένος ὁ ἄνθρωπος ν' ἀκολουθήσῃ τὸ Χριστὸ μὲ πρόγραμμα τὴν ἀλλαγὴ τοῦ βίου. Παληὰ πάθη, συνήθειες πολυχρόνιες, συμβιβασμοὶ μὲ τὸ οἰασθῆποτε μορφῆς κακῶ ποὺ φανερώνουν χαλαρωμένη ἡθικὴ συνείδησι και βαρεῖα πνευματικὴ ἀρρώστεια, πρέπει νὰ σιγματοισθοῦν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἀμαρτωλὸ, πρῶτα θεωρητικά, σὰν μία ἡθικὴ φιλοσοφία, και ἔπειτα ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ, συνεργαζομένη μὲ τὴν ἀνθρωπίνην θέλησι, νὰ βοηθήσῃ στὸ θαῦμα τῆς ἀναγεννήσεως. Ἐκβιασμὸ δὲν δέχεται ἢ ἀρετὴ. Ἡ ἀρετὴ οὔτε ἐπαίτεῖ οὔτε ἐκβιάζει. Στὰ φτερά τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου φέρεται και διαλαλεῖ, μὲ τὴν ἀκτινοβόλο ὁμορφιά της, τὸν πλοῦτό της. Ἔτσι πλουτίζει τοὺς φτωχοὺς, ντύνει τοὺς γυμνοὺς, χορταίνει τοὺς πεινασμένους, ζωντανεύει τοὺς νεκροὺς, ὁμορφαίνει τοὺς κακοφτιασμένους, δίνει χαρὰ στοὺς λυπημένους και τὰ κλειδιά τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν στοὺς ἀγίους. «Ὅλ' αὐτὰ πρέπει νὰ τὰ κάμῃ πίστι του και

κτῆμά του ὁ ἄνθρωπος, γιὰ νὰ δεχθῆ τὶς ἀκτῖνες τοῦ Θεοῦ φωτὸς ποῦ θὰ θαυματουργήσῃ. Δὲν χωρεῖ πειραματισμός. Δὲν χωρεῖ δισταγμός. Δὲν χωρεῖ μοιρολατρεία. Εἶναι δημοσιευμένο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει, γιὰ τὸ δικό του συμφέρον, νὰ προτετοιμασθῆ θεωρητικά, μελετώντας τὰς Ἀγίας Γραφάς, νὰ υποτάξῃ τὸ δικό τους θέλημα στὸ θέλημα Ἐκείνου, καὶ ν' ἀγωνισθῆ με ἔλλογο φανατισμό, με πείσμα, καὶ με βεβαία τὴν ἐλπίδα τοῦ θριάμβου του, κάτω ἀπὸ τὸ φῶς ποῦ ἀνέτειλε γιὰ ὅλον τὸν κόσμον.

«Μετανοεῖτε!» Καὶ ἀπηυθύνετο τότε ὁ Κύριος στὸν Ἰουδαϊκὸ ἔθλον καὶ στὸν εἰδωλολατρικὸ συρφετό. Καὶ ὅμως! Εἶναι τόσο ἐπίκαιρο καὶ τόσο ἀπαραίτητο καὶ σήμερα ἀκόμη τὸ κήρυγμα τῆς μετανοίας. Κατώρθωσεν ἡ ἔνοχος ἀπιστία τῆς ἐποχῆς μας νὰ κλονίσῃ τὰς θρησκευτικὰς, ἠθικὰς ἀληθείας καὶ νὰ σβύσῃ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τὸ φῶς τῆς ἀλήθειας, νὰ σαρκοποιήσῃ τὶς ψυχές, νὰ σκληρύνῃ τὶς καρδιές καὶ νὰ φέρῃ τὴ διπλῆ δυστυχία στὸν κόσμον. Τὸ φῶς ὅμως τοῦ Χριστοῦ δὲν θὰ σβύσῃ. Κουρασμένοι οἱ ἄνθρωποι στὴ δουλεία, ποῦ οἱ ἴδιοι ὑπεβλήθησαν, καὶ παραπαίοντες μέσα στὸν αἰῶνα τῆς μηχανοκρατίας καὶ τοῦ ὕλισμου, θὰ ἀναζητήσουν καὶ πάλιν, ἴσως θερμότερα ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς εἰδωλολάτρας, τὸ Φῶς, ἔστω κι' ἂν προσκαίρως ἠγάπησαν τὸ σκότος ποῦ ἀρέσει σὲ κάθε μικρὸν ἢ μεγάλον ἔνοχον. Μὲ ἐργήγορσι, με τεταμένη προσοχή, με ἔνθεο ζῆλο, με δίψα ἐλάφου, ἄς τρέξωμε πρὸς τὸ φῶς γιὰ νὰ δεχθοῦμε τὴν εὐεργετικὴν του ἐπίδρασι, ὅταν Ἐκεῖνο με ἀνθρώπινη φωνὴ θὰ μᾶς καλέσῃ.

Ἄρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΑΘ. ΚΑΛΥΒΑΣ

Ἱεροκήρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ
ΤΟΜΟΙ 1 - 5

ΕΚΑΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΔΡΧ. 300

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα
μας, ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς, ἐλεύθερα
ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

«Γνωστός ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ὁ Θεὸς» (Ψαλμ. σέ', 2).
«Αγαπᾷ Κύριος τὰς πύλας Σιών...δεδοξασμένα ἐλά-
ληθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ... (Ψαλμ. πς', 3).
«Ἐὰν ἐπιλάβωμαι σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθεὶ ἡ
δεξιὰ μου· κολληθεὶ ἡ γλῶσσά μου τῷ λάργυ-
γί μου, ἐὰν μὴ σου μνησθῶ, ἐὰν μὴ προανατά-
ξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφρο-
σύνης μου» (Ψαλμ. ρλς', 5-6).

Μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ ἀξιώθηκα, τὸν περασμένο Αὐγούστο, νὰ προσέλθω, εὐλαβικὸς προσκυνητής, στὴν Θεοβαδίστη Γῆ τῆς Παλαιστίνης, ὅπου ηὐτύχησα νὰ προσκυνήσω τ' ἄχραντα καὶ τρι-
σάγια Προσκυνήματα τῆς ἀμωμῆτου Πίστεώς μας.

Ὡ! Ἀληθινά, τί εὐλογία Θεοῦ! Τί χαρὰ ἀνέκφραστη δο-
νοῦσε ὀλόκληρο τὸν ἐσωτερικό μου κόσμον βλέποντας νὰ πραγματο-
ποιῆται ὁ διάθερος καὶ ἱερός μου πόθος νὰ γίνω μιὰ μέρα ταπεινὸς
προσκυνητὸς τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοδόχου Τάφου τοῦ Σωτῆρος
μας Χριστοῦ! Τί ἀνείπωτος ἐνθουσιασμός, τί κατάνυξι μυστικῆ,
τί μυστικῆ—ψυχικῆ εὐφροσύνη εἶχαν πλημμυρίσει τὴν εὐτελεῖ μου
ὑπαρξί γι' αὐτὴν τὴν ὑπέρτατη καταξίωση!

Τὸ ἅγιο ξεκίνημα ἔγινε ἀμέσως μετὰ ἀπ' τὴν μεγάλη πανήγυρι
τῆς Παναγίας (15 Αὐγούστου) στὸ Ἱερὸ Ἡσυχαστήριον Παναγίας
τῆς Πορταϊτίσσης, Φιλιππιάδος, κι' ἀφοῦ ἀνεπέψαμε εἰδικὴ εὐχα-
ριστήρια καὶ ἱκετήρια μαζί δέησι στὸν Κύριο καὶ στὴν Θεοχαρί-
τωτη Μητέρα Του. Παρεκαλέσαμε θερμὰ νὰ εὐλογήσουν τὴν ἱερὴ
ἀποδημία μας. Νὰ μᾶς συντροφεύσουν στοργικά. Νὰ μᾶς ὀδηγήσουν
ἀσφαλέστατα στὸν Ἅγιο Τάφο, στὸ φρικτὸ Γολγοθᾶ, στὴν Ἁγία
Βηθλεέμ. Ἀλλὰ καὶ στὸν πάνσεπτο Τάφο τῆς Μητέρας τῆς Ζωῆς,
γιὰ νὰ συνεορτάσωμε ἐκεῖ ἄλλη μιὰ φορὰ τὴν θεία Της Κοίμησι.

Ἔτσι μὲ τὴν εὐλογία τοῦ σεπτοῦ μοι Γέροντος Σεβ. Μητροπο-
λίτου Νικοπόλεως κ. Στυλιανοῦ ὁ ὑποφαινόμενος, μαζί μὲ δυὸ
ἀκόμη κληρικὸς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Πρεβεζῆς, τὸν Ἀρχιμαν-
δρίτη Μελέτιο Συρμακέση καὶ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο Ἀντώνιο
Κουλούρη, ἐφύγαμε γιὰ τὰ Ἰωάννινα, κι' ἀπ' ἐκεῖ διὰ μέσου
Τρικάλων, Λαρίσης, Θεσσαλονίκης, ἦλθαμε στὴν μακεδονικὴ
πόλι τῆς Δράμας, ὅπου ὁ Ἱεράρχης τῆς, σεβασμιώτατος κ. Φί-
λιππος, μὲ ἀνυπόκριτη ἀγάπη μᾶς ὑποδέχθηκε καὶ στὴν προσκυνη-
ματικὴ ἐκδρομῇ τῶν Ἱεροσολύμων, ποὺ ἀξιεπάινα διωργάνωσε
ἀπὸ Χριστιανούς—κατὰ κύριο λόγο—τῆς περιφερείας του, μᾶς
συμπεριέλαβε φιλόφρονα κι' εὐγενικά, γιὰ τὸ ὅποιο καὶ τὸν εὐχα-
ριστοῦμε ιδιαίτερα κι' ἀπ' τὴ θέσι αὐτῆ.

Στὸ πολυήμερο κι' ἐπίπονο, ὅπωςδῆποτε, ταξίδι μας, κατὰ τὸ ὁποῖο διασχίσαμε τὴν Τουρκία, τὴν Συρία καὶ τὴν Ἰορδανία, μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία—κατὰ παράκλησι καὶ εὐλογία τῆς Α.Σ.—καὶ παρουσιάσαμε μέσα σὲ δώδεκα ὁμίλεις στοὺς ἀγαπητοὺς Χριστιανοὺς—συνεπιβάτας τοῦ ἑοῦ ἐκδρομικοῦ πούλμαν—ἔλα τὰ γεγονότα καὶ περιστατικά, ποὺ ἀναφέρονται στὸ θειότατο Μυστήριο τῆς Σαρκώσεως, Ζωῆς καὶ τοῦ ἀχράντου Πάθους τοῦ Λυτρωτοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κι' αὐτὴ ἡ πνευματικὴ πανδαισία συνδυασμένη μὲ ἀνάγνωσι καὶ ἐρμηνεῖα καταλλήλων ἁγιογραφικῶν ἀναγνωσμάτων, μαζὶ μ' ἐπίκαιρες ὑμνῳδίες ἀπ' τὸν πλοῦσιο λειμῶνα τῆς θαυμασίας ὑμνογραφίας τῆς Ἐκκλησίας μας, συνετέλεσε πάρα πολύ, ὥστε μέσα μας νὰ δημιουργηθῇ μιὰ ἀνείπωτη μυσταγωγία, ποὺ ἐκορυφώθηκε σὰν πατήσαμε τὰ εὐλογημένα χῶματα τῆς Γῆς τῆς ἐπαγγελίας.

Νομίζαμε πῶς, σὲ κάθε βῆμα μας, βλέπαμε τὸν Κύριό μας νὰ περιπατῇ, νὰ διδάσκῃ, νὰ θαυματουργῇ. Γιὰ μιὰ στιγμή ἐνομίσαμε πῶς ἀκοῦμε τὴν τρισευλογημένη φωνή Του νὰ διατυπῶνῃ τὴν τιμητικώτατη γιὰ τὸ εὐλογημένο Ἔθνος μας διαβεβαίωσι, ποὺ τόσο σχετίζεται μὲ τὸν ἐρχομὸ σ' Αὐτὸν Ἑλλήνων «Ἐ λ ἡ λ υ θ ε ν ἡ ὥ ρ α ἵ ν α δ ο ξ α σ θ ῆ ὁ Ὑ ἱ ὸ ς τ ο ῦ ἀ ν θ ρ ὴ π ο υ» (Ἰωάν. ιβ', 23). Τὰ εἶπε δὲ αὐτὰ τὰ λόγια τότε ἀκριβῶς ποὺ τὸν πλησίασε ὁ Φίλιππος καὶ τοῦ ἀνέφερε πῶς προσῆλθαν μερικοὶ Ἕλληνες καὶ διετύπωσαν τὴν παράκλησι «θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν» (στίχ. 20).

Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ εἶναι πέρα γιὰ πέρα δικαιολογημένα τὰ ἱερά ρίγη, οἱ ἀλλεπάλληλες συγκινήσεις, ποὺ διέτρεχαν κάθε ὥρα καὶ στιγμή ὀλόκληρο τὸ εἶναι μας;

Μὲ ὀλάνοιχτα τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἔβλεπα καὶ δὲν ἐχόρταινα. Ἐξοῦσα ζωηρά, αἰσθανόμουν μυστικά ὅ,τι ἐσπούδασα, ὅ,τι ἐδιάβασα στὰ ἱερά μας Κείμενα, ὅ,τι ἀναφέρεται εἰδικώτερα στὸ δυσκατάληπτο μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας. Γι' αὐτὸ προσπαθοῦσα,—καὶ νομίζω πῶς κάπως τὸ ἐπέτυχα—νὰ τὰ παρακολουθῆσω στὴ φυσιολογικὴ τους σειρὰ καὶ τάξι, ὅπως τὰ ἐκθέτω παρακάτω. Δηλαδή, ὀλόκληρη τὴ ζωὴ, τὴν δρᾶσι, τὴν σωτηριώδη προσφορὰ τοῦ Κυρίου μας εἶδα νοερά στὴν ἁγία Γῆ, ἀπὸ τὴ στιγμή ποὺ ἄρχισε νὰ πραγματοποιηθῆται τὸ προαιώνιο σχέδιο τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ στὸ πρόσωπο τοῦ μονογενῆ Του ἀπ' τὴν ὥρα τῆς Γεννήσεως μέχρι τῆς Ἀναλήψεώς Του.

Τὸ δυστύχημα ἦταν πῶς δὲν ἤμπορέσαμε νὰ ἐπισκεφθοῦμε ὅλα τὰ ἱερά Προσκυνήματα, ποὺ ἀναφέρονται ἐδῶ, ἀποκλειστικά καὶ μόνο γιὰ νὰ λάβῃ πλήρη εἰκόνα ὁ εὐλαβῆς ἀναγνώστης, καὶ τὰ ὁποῖα πάντως ἐμεῖς πλησιέστερα κάπως ἐζήσαμε, χωρὶς καὶ νὰ τὰ προσκυνήσωμε γιὰτὶ τὸ κρατίδιο τοῦ Ἰσραὴλ ἀπαγορεύει τὴν εἴσοδο

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΟΤΕΡΟΝ ΦΩΣ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Και ἐδῶ θὰ συνεχίσω παραθέτων ὁμαδικές ὁμολογίες φωτισθέντων ἐφήβων καὶ ἐνηλίκων, γιὰ νὰ ἀρκεσθῶ εἰς αὐτές, γιὰτι θὰ ἀκολουθήσουν καὶ τινες τῶν γυναικῶν ἐπίσης ὁμαδικές, γιὰτι οἱ ἀτομικές θὰ ἐπακολουθήσουν. Εἶναι ὅλοι αὐτοὶ—νέοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες—ποῦ ἐγαλουχήθησαν πλουσίως μὲ τὰ θεῖα νάματα τῆς θρησκείας μας, μὲ τὸ φῶς τῆς Γραφῆς καὶ τὰ Θεῖα Μυστήρια, καθῶς στατιστικά, καὶ μάλιστα ἀναλυτικώταται, ὑπεβάλλοντο ἀνὰ τρίμηνον εἰς τὴν Σὴν Ἱερὰν Σύνοδον γιὰ τὴ συντελουμένη ἐν ταῖς Φυλακαῖς ἐργασίαν ὑπὸ τῶν ἐκασταχοῦ Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐργατῶν τοῦ Ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου. Στὴν ἱερὰ ἀποστολικὴ αὐτὴ κίνησι δὲν ἔλειψαν καὶ ἐκ τοῦ εὐσεβοῦντος προσωπικοῦ, ἀλλὰ καὶ κρατούμενοι ποῦ ἐφωτίστηκαν καὶ μὲ ἓνα αὐθορμητισμὸ πῆραν θέσι κοντὰ στὸ συγκρατούμενόν τους μὲ ἀγάπη καὶ κατανόησι γιὰ νὰ τὸν φέρουν κοντὰ στὸ Χριστό, ἀφοῦ βρῆκαν ἐφαρμογὴ

στοὺς Προσκυνητάς. Ἄλλ' ὅπωςδήποτε ἐλπίζομε, σὲ νέα μας προσκυνηματικὴ ἐπίσκεψι, οἱ δυσκολίες αὐτὲς νάχουν ἐκεῖ ἐκλείψει, ὥστε ἀνενόητοι νὰ ὀλοκληρώσωμε τὸ ἱερὸ προσκύνημά μας.

Δοξασμένο ἅς εἶναι τ' Ὄνομα τοῦ Κυρίου γιὰ τὴν ἀνυπέβλητη αὐτὴ δωρεὰ Του, ποῦ μᾶς ἐχάρισε. Γονατισμένοι μπροστὰ στὴ θεῖα Μεγαλωσύνη Του καταθέτομε τὸν φόρο τῆς εὐχαριστίας καὶ ἀνείπωτης εὐγνωμοσύνης μας. Καὶ τὸν παρακαλοῦμε νὰ φωτίσῃ κι' ἄλλους πολλοὺς ἀδελφοὺς ὀρθοδόξους—Ἕλληνας—κληρικούς καὶ λαϊκοὺς, γιὰ νὰ πάρουν τὸν ἅγιον δρόμον πρὸς τὰ πανσεβάσμια Προσκυνήματα τῆς Ἁγίας Γῆς, ἀπ' τὰ ὁποῖα τὰ κυριώτερα καὶ σπουδαιότερα κατέχομε σὰν αἰώνια κι' ἀτίμητη ἱερὴ κληρονομία, ἐμεῖς οἱ Ἕλληνας—Ὀρθόδοξοι, χάρις στοὺς πολῦτιμους καὶ συνεχεῖς ἀγῶνες τῶν ἐκάστοτε ἀγιοτάτων Ἑλλήνων Πατριαρχῶν, σήμερα δὲ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κ.κ. Βενεδίκτου, καὶ τῆς παλαιμάχου καὶ ἡρωϊκῆς Ἀγιοταφτικῆς Ἀδελφότητος, ποῦ ἀποτελεῖ ἀναμβισβήτητα σέμνωμα τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ καύχημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

† Ἀρχιμ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἱεροκέρυξ Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

τὰ θεῖα ῥήματα «οὐ δὲ ἐπλέονασεν ἡ ἁμαρτία ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις» (Ρωμ. ε', 10), «ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ... ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιτίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος...» (Ἰω. ζ', 37-39) καὶ «ἐπίστευσα διὸ καὶ ἐλάλησα» (Β' Κορ. δ', 13). (Ἴδε καὶ σχετικὴν ἀρθρογραφίαν μου εἰς τὸ δελτίον «Ἐκκλησία» ἔτους 1958).

Ἰ. Ἀρχ. ΠΡΟΚ. ΠΑΠΑΘΕΟΩΡΟΥ

(«Τὸ Πνεῦμα εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζωοποιεῖ, ἡ σὰρξ δὲν ἄφελει οὐδέν, οἱ λόγοι τοὺς ὁποίους ἐγὼ καλῶ πρὸς ἐσᾶς, Πνεῦμα εἶναι καὶ ζῶη εἶναι» (Ἰωάν. ε', 63). «Καὶ θέλετε γνωρίσει τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια θέλει σᾶς ἐλευθερώσει» (Ἰω. η', 32). Εἰς τὸ κτίριον τῆς Α.....πού χρησιμοποιεῖται ὡς φυλακὴ, ἔχουσα στοὺς κόλπους τῆς τὸν πόνο καὶ τὴν δυστυχία, ἥτις πλημύρισε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, παρασύρουσα καὶ μᾶς στὸν δρόμο τῆς, γιὰ νὰ βρεθοῦμε καὶ μεῖς κλεισμένοι μέσα στὸ κτίριο αὐτό, γιὰ νὰ χύνεται μιὰ-μιὰ σταγόνα τὸ δηλητήριο στὶς ψυχές μας. Πόσον γλυκὸ θὰ ἦταν ἓνα χαμόγελο μέσα στὶς πονεμένες ψυχές μας καὶ ἀσυνειδήτως στρέψαμε τὴν προσοχή μας στὰ διάφορα νέα τῆς ἡμέρας, περιμένοντας ἀπὸ ἐκεῖ τὴν σωτηρίαν μας. Ἐὰν τυχὸν καὶ πέριναμε καμμιά ἐπιστολὴ ἀπὸ τοὺς δικούς μας, ἀντὶ νὰ μᾶς δώσῃ κάποιον παρηγοριά, μᾶς πικραίνει πιὸ πολὺ, καὶ τοῦτο διότι ζωντανεύει μέσα μας τὴν εἰκόνα τῶν προσφιλῶν μας προσώπων. Σ' αὐτὴν τὴν ψυχικὴν κατάστασιν ποὺ βρισκόμεθα ὁ ἓνας κρατούμενος δὲν βλέπει τὸν ἄλλον μὲ καλὸ. Ψυχρότης, μῖσος καὶ ἀμφιβολία ὑπάρχει σὲ ὅλους μας, καὶ ὅλοι μαζὺ βλέπουμε σὰν ἄσπονδο ἐχθρὸ τὰ πάντα καὶ τοὺς πάντας. Τὴν ἡμέρα ἢ ἀγωνία, τὴν νύκτα ζυπνοῦμε τρομαγμένοι ἀπὸ ἐφιαλτικὰ ὄνειρα, μέσα στὰ κελλιά μας δὲν βασιλεύει εἰ μὴ μόνον ἀγωνία, ἀναστεναγμοί, καὶ κάπου-κάπου, καμμιά κραυγὴ τρόμου. Ἴδου ἢ δυστυχία, ἢ θλίψις, ὁ πόνος καὶ ἢ συμφορὰ, ἔχουν κατακλύσει τῆς φυλακῆς μας τὸν χῶρον.

Μιὰ ἡμέρα ἀκούγονται ψίθυροι ἀγανακτικῆς ἐναντίον ἑνὸς κρατουμένου ποὺ εἶχεν ἔλθει τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, ἀπὸ τὰς φυλακὰς Ἀθηνῶν καὶ εἶχε φέρει μαζὺ του ὀλίγα χριστιανικὰ βιβλία, καὶ ἐκινεῖτο προπαρασκευαστικῶς διὰ τὴν ὀργάνωσιν Χριστιανικοῦ Ὀμίλου εἰς τὴν φυλακὴν μας. Ἐνα μέρος ἔλεγε—Δὲν μᾶς ἀφήνει ἡσύχους—Ἄλλοι—Τὸν πολυμαθῆ θέλει νὰ μᾶς κάνῃ;— Καὶ ἄλλοι— Ἄς πᾶνε νὰ κάνουν χριστιανούς αὐτοὺς ποὺ μᾶς ἔβαλαν στὴν φυλακὴ. Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς κινεῖται δραστηρικῶς, θεμιᾶτος πίστιν προχωρεῖ μὲ πλήρη βεβαιότητα διὰ τὸν τελικὸν θρίαμβον. Ναί! Θρίαμβον καὶ τὸν ὁποῖον, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, ἐπραγματοποίησεν διὰ νὰ χάριση εἰς ἡμᾶς τὴν ψυχικὴν

χαράν και ἀγαλλίασιν στήν σκοτεινιασμένην φυλακήν μας, πού σήμερα ξεχύνεται μιὰ πηγὴ ἀκενώτου εὐτυχίας (Ἰωάν. δ', 14). Πίστις, χαρά, ἐλπίς και ἀγάπη πού ἐκπηγάζου ἀπὸ τὸν θρόνον τῆς ἀληθείας, ἥτις μᾶς ἀπεκαλύφθη και γνωρίσαμεν τὸ πᾶν (Ἀποκ. α', 8). Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γνωρίσαμε ὅτι αἰτία τῶν δεινῶν τῆς φυλακῆς μας δὲν εἶναι οἱ μηνυταὶ μας οὔτε οἱ μάρτυρες, ἀλλ' οὔτε και οἱ δικασταὶ, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία (Ρωμ. ζ', 21. Ἰακ. α', 15). Γνωρίσαμε ὅτι ἡ δυστυχία, ὁ πόνος και αἱ θλίψεις πού σκέπαζαν τὶς καρδιές μας, ἦσαν ἀπόρροια τοῦ ὅτι ψυχικῶς εἴμεθα νεκροί. (Γαλ. ε', 19. Ρωμ. ε', 12. Ματθ. η', 22). Γνωρίσαμεν ὅτι ὅπου ὑπάρχει πνεῦμα Θεοῦ, ἐκεῖ ζωὴ, ἐλευθερία, πλοῦτος, χαρά, εἰρήνη και ἀγάπη (Β' Κορ. γ', 17. Γαλ. ε', 22. Ἐφεσ. ε', 9. Ρωμ. η', 14). Ὅλα αὐτὰ τὰ γνωρίσαμε ὅταν ἐμελετήσαμεν τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ, πού περιέχεται στὸ θεοδώρητο βιβλίον, πού ὀνομάζεται Ἀγία Γραφή (Β' Τιμ. γ', 16-17. Ἐβρ. α', 1). Ἡ Καινὴ Διαθήκη ὅταν ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὴν Φυλακὴν μας, ἐσκόρπισε τὸ βαθὺ σκοτάδι πού σκέπαζε τὰς ψυχὰς μας και τὰς κατέστησε κατὰ πάντα φωτεινάς (Ἰωάν. η', 12. α', 9. Ρωμ. α', 16. η', 2). Ὁ Σταυρὸς τοῦ Πολγοθᾶ πού εἶναι τὸ κέντρον τῆς Ἀγίας Γραφῆς, μᾶς κάμνει νὰ μὴν ἀνησυχοῦμεν διόλου διὰ τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν μας, διότι ἅπασαν τὴν ἐνοχὴν μας τὴν ἐξεπλήρωσεν ἡ ἐξιλαστικὴ θυσία τοῦ Λυτρωτοῦ μας Χριστοῦ (Ρωμ. γ', 25. Κολ. β', 13-14). Μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θείας Χάριτος, εἴμεθα νέοι κατὰ πάντα, μὲ νέαν καρδίαν φωτισμένην, νέας ἀρχάς, νέας σκέψεις, νέας ἐπιδιώξεις και νέους δρόμους (Β' Κορ. ε', 17. Ἰωάν. ιγ', 15. ιδ', 6. Ρωμ. ε', 20). Εἴμεθα εὐτυχεῖς πού βρεθήκαμε στὴ φυλακὴ, ὅπου μᾶς ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλήθεια ἡ ὁποία μᾶς συνέδεσε μὲ τὸν ἄρρηκτο δεσμὸν τῆς ἀγάπης και εἴμεθα ἐνωμένοι τόσο στενά, ὥστε εἴμεθα ὅλοι ὡς ἓνας ἄνθρωπος (Ἰωάν. ιζ', 20-21). Ὅλα αὐτὰ ἐγιναν ὅταν γνωρίσαμεν και πιστεύσαμεν εἰς τὸ μέγα λυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Χριστοῦ μας, πού ἔκαμε γιὰ μας (Ἦσ. νγ', 4-6. Ρωμ. ε', 8. Α' Πέτρ. β', 24). Ἡ Χριστιανικὴ κίνησις πού ἐγινε στὴ φυλακὴ μας, ἐγινε ἡ αἰτία, διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κατὰ πάντα εὐτυχῆ δρόμον, πού τὸ τέρμα του εἶναι μιὰ αἰώνια μακαριότης (Ἀποκ. κα', 3-4. Α' Κορ. β', 9). Οὕτω κάμνομεν θερμοτάτην ἐκκλησίαν εἰς τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς συγκρατούμενους ἀδελφούς μας, ὅπως και ὑμεῖς καταγίνεσθε μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, διὰ νὰ γνωρίσητε τὸν Θεὸν ἢ μᾶλλον νὰ γνωρισθῆτε ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, νὰ γνωρίσητε τὸν ἑαυτὸν σας, τὸν κόσμον, και τοιοῦτοτρόπως θὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν και θὰ εἰσέλθητε εἰς μέλλον ἀληθινόν, φωτεινὸν και ἐνδοξόν. (Ρωμ. ε', 22. Ἰω. ιζ', 24. Κολ. α', 22)...

Φ. Α. 1949.

Ἐπονται ὑπογραφαί.

(...Ἡμεῖς οἱ κρατούμενοι τῶν φυλακῶν Σ..... θεωροῦμεν ἱεράν ὑποχρέωσιν νὰ ὑψώσωμεν με ὄλην τὴν δύναμιν τοῦ ἑαυτοῦ μας, τὴν φωνὴν μας, ὅπως ἀκουσθῆ ἀπὸ ἐλευθέρους καὶ κρατουμένους διὰ νὰ γνωρισθῆ ἀπὸ πάντας τὸ μεγάλο θαῦμα ποῦ ἔγινε τὶς ἡμέρες αὐτὲς στὴ φυλακὴ μας (Πράξ. ιε' 25,33). Προχωρήσαμε στὸ δρόμο τῆς ζωῆς, ἄλλος λίγο καὶ ἄλλος πολὺ, με ζωὴν καθαρῶς κοσμικὴν καὶ ὑπὸ τὰς γνωστὰς δι' ὄλους μας σημερινὰς συνθήκας (Β' Τιμ. γ', 1-7. Β' Πέτρ. γ', 3. Ἰεζ. ζ', 5-27). Τὰ αὐτιά μας δι' ὅλα τὰ κηρύγματα ἦσαν ἀνοικτά, καὶ τί δὲν ἀκούσαμε κατὰ τὸ διάστημα τοῦ παρελθόντος. Ἡ Ἐπιστήμη! ὅλοι ἐν ὀνόματι τῆς ἐπιστήμης ὠμιλοῦσαν καὶ τὴν ἐπιστήμην παρουσίαζαν, ὡς λύουσιν τελείως τὰ μεγάλα προβλήματα ποῦ ἀπασχολοῦσαν καὶ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπον. Ἡ ὑλιστικὴ πλημμύρα με τὴν μάσκαν τῆς ἐπιστήμης, κατάρθρωσεν νὰ παρασύρῃ πολλοὺς, ὡς καὶ ἡμᾶς, εἰς τοὺς σκοτεινοὺς κόσμους τοὺς δικούς της ποῦ λατρεύεται ἡ ὕλη (Ρωμ. α', 21-23. Ἐκκλ. β', 4-11). Τὸ πηδάλιον τῆς ζωῆς μας, σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐκυβερνήθη ἀπὸ τὴν ἀπιστίαν καὶ ἄρησιν (Λουκ. ε', 39. Β' Τιμ. γ', 13. Β' Θεσ. β', 11). Καὶ νὰ μπροστὰ στὰ μάτια μας τὰ θριαμβευτικὰ ἀποτελέσματα τῆς σχεδὸν καθολικῆς μας ἀποστασίας, παντοῦ συμφοραί, παντοῦ καταστροφαί, παντοῦ ἀκολασία καὶ ἀδελφικὸν αἷμα ποτίζει τὴν γῆν ἄφθονον (Γεν. ε', 11. Ἡσ. νθ', 1-10. Ρωμ. γ', 10-18). Δι' ἕκαστον ἄνθρωπον ἡ ζωὴ ἔχει καταντήσει σωστὸ μαρτύριο, τὸ παρελθὸν νεκρόν, τὸ παρὸν ἀνατριχιαστικόν, τὸ μέλλον σκοτεινόν καὶ ἀβέβαιον. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ ἡμεῖς ζῶντες, βρεθήκαμε ὅπως ἦταν ἐπόμενο στὴν φυλακὴ (Ψαλμ. ζ', 14-16. Λουκ. ε', 9). Αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς μας στὴ φυλακὴ εἶναι δρματικῆς, χωρὶς στήριγμα, χωρὶς παρηγορία, χωρὶς σχεδὸν ἐλπίδα κυλοῦσε ὁ χρόνος πρὸς τὸ ἄγνωστον καὶ σκοτεινόν μέλλον (Ἰώβ. ιε', 20-22. Ἡσ. νζ', 20-21). Εἶχαμε ἀκούσει πολλὰς φορὰς στὴν ζωὴν μας νὰ γίνεταί λόγος περὶ θαυμάτων, ὅτι διὰ θαύματος οἱ φυσικοὶ ὄροι μετετρέπησαν, ἀσθένειαι ἀνθρώπων ἐθεραπεύθησαν καὶ νεκροὶ ἀκόμη ἀνεστήθησαν (Ἐβρ. ια', 33-35. Πράξ. ι', 18. Ἐβρ. β', 4). Πάντα ταῦτα διὰ τὸν φυσικὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἡμεῖς, ἦσαν ἀκατανόητα (Α' Κορ. β', 14. Ἡσ. νγ', 1. ξδ', 2). Καὶ νὰ τώρα ποῦ ζοῦμε τὸ μεγάλο θαῦμα ποῦ ἔγινε σὲ μᾶς κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας (Ἐφεσ. β', 1-9. Β' Κορ. ε', 17). Μικρὸν χρονικὸν διάστημα ἔχει σχεδὸν παρέλθει ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποῦ ὁ Σεβαστὸς Διευθυντῆς μας, μαζί μ' ἕναν συκρατούμενόν μας, ποῦ μόλις εἶχε ἔλθει ἀπὸ τὰς φυλακάς τῶν Ἀθηνῶν, μᾶς συγκέντρωσαν ὄλους καὶ μᾶς κάλεσαν με πατρικὰ λόγια νὰ γραφτοῦμε στὸν χριστιανικὸν Ὀμιλον, ποῦ θὰ ἰδρυθῆ στὴν φυλακὴ μας. Τὸ μέγα ἐνδιαφέρον τοῦ κ. Διευθυντοῦ μας καὶ ἡ μεγάλη

καλωσύνη τοῦ ἰδρυτοῦ μᾶς ἔκαναν νὰ προσέξουμε πολὺ εἰς τὰ μαθήματα ποὺ ἄρχισαν εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἐγγραφήν μας. Μὲ θάρρος καὶ μὲ πίστιν μᾶς ὁμιλεῖ ὁ φωτισμένος συγκρατούμενός μας καὶ μᾶς παρακαλεῖ μὲ προσευχῇ, εἰλικρίνεια καὶ προσοχὴ νὰ παρακολουθήσωμεν τὰ κατηχητικὰ μαθήματα καὶ τὴν μελέτην τοῦ Θείου Λόγου διὰ νὰ εὐρωμεν τὸ Θεῖον φάρμακον ποὺ θὰ μᾶς θεραπεύσῃ ἀπὸ ὅλας τὰς πληγὰς (Ἰωάν. ε', 39. ζ', 35, 63. Ματθ. ιγ', 44-45). Τὸ Θεῖον φάρμακον ποὺ περιέχεται εἰς τὸ Θεῖον φαρμακεῖον, ἔχει στηθῆ μέσα στὴ φυλακὴ μας (Ματθ. ιη', 20. Β' Τιμ. γ', 15-17. Ἰωάν. η', 32). Μὲ ἐμπνευσμένα λόγια ὁ κατηχητῆς μας μᾶς νοθετεῖ καὶ σιγὰ-σιγὰ μᾶς φέρνει πλησίον τοῦ σωτηρίου φαρμάκου (Πράξ. δ', 12. ις', 22-23. κη', 23. Ἐβρ. δ', 14-16. Ἰωάν. δ', 14). Ὅταν εἰσήλθαμε εἰς τὸ Θεῖον φαρμακεῖον, γνωρίσαμεν τὸν προπάτορά μας Ἀδὰμ ἐν τῇ παραδεισιακῇ του δόξῃ (Γεν. β', 7-8). Τὴν Θεῖαν ἐντολήν (Γεν. β', 16-17). Τὴν παρακοήν (Γεν. γ', 6-7). Τὰ ἀποτελέσματα τῆς παρακοῆς (Γεν. γ', 16-19. Ἐκκλησ. β', 23. Ἰάκ. α', 15). Τὴν καθολικότητα τῆς ἁμαρτίας (Ρωμ. γ', 23. ε', 12. Ἰώβ. ιδ', 4. Ψάλμ. να', 5). Τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου (Λευϊτ. κη', 5. Ἰεζ. κ', 11. Ρωμ. ι', 5). Τὸ ἀκατόρθωτον τῆς τηρήσεώς του (Ρωμ. ζ', 14-25. η', 5-6. Πράξ. ις', 10). Διατί ἐδόθη ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος (Ἐξοδ. κ', 1-17. Δευτ. ι', 12-13. Ρωμ. ζ', 13. Γαλ. γ', 19-25. Ἐβρ. θ'. 11-14, 18-22). Σιγὰ-σιγὰ ποὺ προχωροῦμε, συναντοῦμεν τὸ αἰώνιον θαῦμα τῶν προφητειῶν ποὺ ἄρχισαν νὰ λέγονται καὶ νὰ γράφονται πολλὰς ἑκατοντάδες χρόνια πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίας καὶ αἱ ὁποῖαι ἐπληρώθησαν μετὰ πάσης ἀκριβείας ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ (Γεν. γ', 15. κβ', 18. κς', 4. μθ', 10. Ἀριθ. κα', 9. Δευτ. κη', 15. Ψάλμ. ις', 9-10. ρλβ', 11. Ἦσ. ζ', 14. θ', 9. μ', 10-11. ν. νγ. Ἰερ. κγ', 5. λγ', 14-15. Ἰεζ. λδ', 23. λζ', 25. Δαν. θ', 24. Μιχ. ε', 2. Ζαχ. ια', 12-13. Μαλ. γ', 1. δ', 24). Ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῶν προφητειῶν (Β' Πέτρ. α', 19), φθάσαμεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ φαρμακείου, ποὺ ὑπάρχει πηγὴ ἀένωτος κοσμοσωτηρίου φαρμάκου. Τώρα βρισκόμαστε μπροστὰ στὸν ἀνεκτίμητον θησαυρὸν τοῦ παντοδυναμοῦ φαρμάκου, κατεχόμεθα ἀπὸ εὐλάβειαν, ταπεινώσιν, κατάνυξιν, συντριβὴν τῆς καρδίας. Ὁ σαρκωθεὶς υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ καρφωμένος ἐπάνω στὸ Σταυρὸ, χύνει σταλαγματιὰ-σταλαγματιὰ μέχρι τελευταίας σταγόνας τὸ πολύτιμον Ἅγιον Τοῦ Αἵμα! Αὐτὸ εἶναι τὸ σωτήριον Φάρμακον μᾶς λέγουν αὐτόπται μάρτυρες τοῦ Λόγου (Α' Πέτρ. α', 18-19. Α' Ἰωάν. α', 7. β', 2. Ρωμ. γ', 25. Ἀποκ. α', 5. Κολ. α', 14, 19-20. Ἐφεσ. α', 7. Ἐβρ. θ', 22. Α' Κορ. ζ', 11. Ρωμ. ε', 8).

Αὐτὸ εἶναι τὸ σωτήριον φάρμακον, ἀδελφοί μου, κράζει με στεντορείαν τὴν φωνὴν ὁ κατηχητὴς μας. Μὲ ταπεινώσιν, πίστι καὶ συντριβὴ καρδίας δεχόμεθα τὴν κατὰ χάριν σωτηρίαν, ποὺ μᾶς προσφέρει ὁ Θεῖος Λυτρωτὴς μας (Ἐφ. β', 1-9. Τίτ. γ', 4-7, 13. Α' Κορ. ιε', 56-57). Τὸ θαῦμα τελειωτικῆς θεραπείας μας ἔχει γίνῃ (Ρωμ. ε', 1-2. Φιλιπ. α', 6. Β' Κορ. ε', 12. γ', 17). Μυστηριωδῶς ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος μᾶς ἔχει μεταβάλλει τὰς ἐσωτερικὰς ψυχικὰς διαθέσεις μας, ἀπὸ τὸ κακὸ πρὸς τὸ καλὸ (Ἦσ. μδ', 3. Κολ. α', 12-14. Ρωμ. 6-16, Α' Ἰωάν. γ', 14, 19, 24, 9-11, Ἰωάν. α', 12-13). Νέα τὰ πάντα, νέα ζωὴ, νέα ἀρχαί, νέος ὁ δρόμος μας, φωτισμένος χαρούμενος, εὐτυχισμένος καὶ τὸ σπουδαιότερον ποὺ ἔχει τέρμα αἰώνιον καὶ ἔνδοξον. (Β' Κορ. ε', 17. Ρωμ. ε', 3-5. Ἐφ. ε', 9, 13. Β' Τιμ. δ', 7-8. Α' Κορ. β', 9. Ἀποκ. κβ', 1-3). Μιὰ πολὺ μικρὴ σταγονίτσα θελοῦ αἵματος ποὺ ἐχύθη κατὰ τὴν φρικτὴν ὥραν τοῦ μαρτυρίου εἰς τὸν Γολγοθᾶν πιστεύομεν ἀκραδάντως ὅτι ἦτο γιὰ μᾶς, διὰ νὰ μᾶς θεραπεύσῃ καὶ νὰ μᾶς καθάρισῃ ἀπ' ὅλα τὰ κακὰ, ἡμᾶς τὰ μέλη τοῦ Χριστιανικοῦ Ὀμίλου τῶν φυλακῶν Σ..... ποὺ ὑπογράφομεν κατωτέρω (Ἐβρ. ι', 12-14. Κολ. α', 12-14. Ἦσ. νγ', 5-6. Γαλ. β', 20). Παιδιὰ τοῦ Θεοῦ τώρα, ζῶμεν σύμφωνα με τὸ θέλημά Του, ἄφοβα, εἰρηνικὰ καὶ χαρούμενα (Α' Ἰωάν. γ', 1-2. Α' Πέτρ. α', 8. Β' Κορ. γ', 17. Ἰωάν. ι', 28). "Ὅλοι σὲν ἓνα σῶμα, ἐνωμένοι περνῶμεν τὶς ἡμέρας μας γλυκὰ-γλυκὰ καὶ ἀγαπημένα (Α' Κορ. ιβ', 12-24. Πράξ. β', 44-47). Τὸ Θεῖον Φαρμακεῖον ποὺ μᾶς χάρισε τὸ περισπούδαστον καὶ κοσμοσωτήριον φάρμακον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μας, εἶναι ἡ Ἁγία Γραφή (Ἰωάν. ε', 39. Β' Τιμ. γ', 16-17. Ματθ. ιγ', 44-45. Ἐβρ. α', 1). Τὸ βιβλίον αὐτὸ πρέπει νὰ γίνῃ πιστὸς σύντροφος καὶ ὁδηγὸς μας, διὰ νὰ δοῦμε λαμπράς, εἰρηνικὰς καὶ εὐτυχισμένας ἡμέρας (Ἰερ. λα', 12-14. Ἰωάν. η', 12, 32). Μέλη τώρα ἡμεῖς πάντες τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μας ζῶμεν πραγματικά, ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσας τὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ (Κολ. α', 12-13. Ἰωάν. η', 32. ι', 27-28). Εἶθε τὸ παράδειγμα τὸ δικό μας, νὰ τὸ μιμηθοῦν πάντες οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς ἀγαπητοὶ συγκατατούμενοί μας, διὰ νὰ δοκιμάσουν ἐμπράκτως τὸ θεραπευτικὸν φάρμακον, ποὺ θεραπεύει ἀποτελεσματικά, ἐλευθερώνει, ζωογονεῖ καὶ πλουτίζει τὶς δεσμευμένες, νεκρὰς καὶ πάμπτωχες καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων (Ἰων. ια', 25-26, Ἐφ. β', 5, 13. Β' Κορ. γ', 17. η', 32).....)

Χριστιανικὸς Ὀμιλος Φυλακῶν Σ..... 1949.

Ἐπονται ὑπογραφαί.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΛΕΥΪΤΙΚΟΥ

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Χρειάζεται θεοσέβεια καὶ ἔνθεος ζῆλος
τῆς ψυχῆς μας, ὅταν προσφέρωμε τῇ λατρείᾳ μας στὸ Θεό.

Στὴν πρώτη θυσία, ποὺ προσέφερον ὁ Ἀαρὼν στὸ Θεό, ὅταν ἐπροβιβάσθηκε στὴν Ἀρχιερατεία, «ἐξῆλθε πῦρ παρὰ Κυρίου, καὶ κατέφαγε τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, τὰ τε ὀλοκαυτώματα, καὶ τὰ στέατα». Ἐβγήκε φωτιὰ ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ κατὰκαιγε τὸ καθετὶ ποὺ ἦταν ἐπάνω στὸ θυσιαστήριο, καὶ τὰ σφαγμένα ζῶα, καὶ τὰ λίπη τους (Λευιτ. θ', 24). Ἡ φωτιὰ αὐτή, ὅπως διαβάζομε στὸ βιβλίον τῶν Μακκαβαίων, κατέβηκεν ἀπὸ τὸν οὐρανό. «Καὶ κατέβη πῦρ ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ τὰ τῆς θυσίας ἐδαπάνησεν». Ὑπάρχει δὲ μιὰ γνώμη, πὼς ἡ φωτιὰ αὐτή δὲν ἔσβυσε ποτέ της, ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ Σολομῶντα, ποὺ ὅταν ἐγκαινίαζε τὸν ναὸ ποὺ ἔκτισεν, τὴν ὥρα ποὺ ὁ βασιλεὺς ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν του «πῦρ κατέβη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας, καὶ δόξα Κυρίου ἐπλησε τὸν οἶκον» (Παρλ. ζ', 1-3).

Πιστεῦν δέ, ὅτι ἡ φωτιὰ αὐτή ποὺ κατέβηκεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, διατηρήθηκε ἄσβυστη πάντα, ἕως ὅτου κατασκάφηκεν ὁ ναὸς ἀπὸ τοὺς Χαλδαίους. Καὶ μάλιστα, ἀκόμη, πὼς στὸν καιρὸ τῆς ὑποταγῆς των καὶ τῆς αἰχμαλωσίας τους καταρθώσανε οἱ ἱερεῖς νὰ τὴν κρύψουνε μέσα σ' ἓνα ὑπόγειο λάκκο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο θελήσανε τὰ τὴν ἀνασύρουνε ἔπειτα ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν τους· μὰ στὸν τόπο ποὺ τὴν ἀναζήτησεν αὐτός, γιὰ τ' ἀναμμένα κάρβουνα ποὺ θάψανε

βρήκανε ένα «παχυλὸν νερὸ καὶ λασπῶδες» (Μακ. α', 19-22). Ὁ Νεεμίας ὅμως τοὺς ἐπρόσταξε νὰ τὸ καθαρίσουνε γιὰ νὰ ξεθολώσῃ· καὶ μ' αὐτὸ νὰ ραντίσουνε τὰ ξύλα καὶ τὰ διάφορα σφακτὰ ποὺ ἦτανε ἐπάνω τους. Καὶ μόλις τῶκαναν αὐτό, δὲν ἐπέρασε λίγη ὥρα, κι' ἐνῶ ὁ οὐρανὸς ἦτανε συννεφιασμένος, ἐπρόβαλεν ὁ ἥλιος, κι' ἀνάψε μιὰ μεγάλη φωτιά, ποὺ σὰν τὴν εἶδανε ἐσάστισαν ὅλοι. Ἐκτὸς ὅμως ἀπ' αὐτό, πολλοὶ ἱεροὶ Πατέρες ἔχουνε τὴ γνώμη, πὼς καὶ στὴ θυσία τοῦ Ἀβελ, «ἐφ' ἣν ὁ Θεὸς ἐπέιδεν» (Γεν. δ', 4), κατέβαιναν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ φλόγες κι' ἐκαρβούνιαζαν τὰ προσφερόμενα σφάγια. Εἶναι δὲ γνωστὸ κι' αὐτὸ ποὺ συνέβηκε στὴν ἐποχὴ τοῦ Γεδεὼν ποὺ «ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς ῥάβδου τοῦ Ἀγγέλου ἐξῆλθον φλόγες καὶ κατέφαγον τὰ ἐπὶ τῆς πέτρας προτεθέντα κρέατα καὶ ἄζυμα» (Κριτ. ζ', 21). Περιβόητη δὲ εἶναι γι' αὐτὸ ἡ θυσία τοῦ προφήτη Ἡλία «ἐφ' ἧς ἐπεσε πῦρ παρὰ Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγε τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς σχίδακας» ἔκαψε δηλαδή καὶ τὰ σφακτὰ καὶ τὰ σχισμένα ξύλα (Βασιλ. ιη', 238). Αὐτὴ ἡ φωτιά ποὺ ἔπεσεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, τὸ παράδοξο αὐτὸ καὶ ὑπερφυσικὸ ἀναμματαῶν ξύλων, ἦτανε πάντα μιὰ ἀσφαλέστατη κι' ἀναμφισβήτητη ἀπόδειξη, πὼς ἡ θυσία ποὺ προσέφεραν στὸ Θεό, ἦτανε καλοπρόσδεκτη κι' εὐχάριστη.

Ἄλλ' ἂν εἶναι ἀλήθεια αὐτό, ὅπως εἶναι πραγματικὰ βεβαίωτατο, πὼς δηλαδή οἱ θυσίαι αὐτὲς ποὺ τίς κατέκαιαν οὐρανόσταλτες φλόγες ἦσαν εὐάρεστες στὸ Θεό, πρέπει τότε ἀντιθέτως νὰναι ἀναμφίβολο καὶ τὸ ἄλλο, ὅτι δηλαδή δὲν ἦτανε καλοπρόσδεκτες στὸ Θεὸ οἱ θυσίαι ἐκεῖνες, ποὺ τίς ἀναβαν μὲ γήινες καὶ βέβηλες φωτιές. Καὶ ἀπόδειξην ἔχομεν τὰ δύο παιδιὰ τοῦ Ἀαρῶν, ποὺ ἐτολμήσανε νὰ προσφέρουνε στὸ Θεὸ θυσία, μὲ φωτιά ποὺ ἀνάψανε μὲ προσανάμματα δυάρεστα στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ «ὃ οὐ προσέταξεν Κύριος αὐτοῖς» (Λευιτ. ι', 1). Ἄλλὰ τὸ βέβηλο αὐτὸ καὶ χωματογέν-

νητο θυμιάτισμά τους, ὄχι μονάχα δὲν ἀνάδωκε στὸ Θεὸ «ὄσμην εὐωδίας», ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔφερε τὸν ὄλεθρο καὶ τὴν δυσωδία τοῦ θανάτου. «Καὶ ἐξῆλθε πῦρ παρὰ Κυρίου, καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ ἀπέθανον ἐναντι Κυρίου».

Ἄληθεύει αὐτό, ὄχι μονάχα γιὰ τὶς προσφορὰς καὶ γιὰ τὰ ὀλοκαυτώματα τοῦ παλαιοῦ Νόμου, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅσα ὑπόσχεται κάθε Χριστιανὸς στὸ Θεὸ του καὶ Δημιουργό του καὶ Σωτῆρά του, ἢ μὲ λόγια καὶ μὲ προσευχές, ἢ μὲ ἔργα καὶ μὲ πράξεις. Στὶς τέτοιες προσφορὰς μας καὶ στὰ τέτοια ταξίματά μας, φωτιὰ εἶναι ὁ σκοπὸς μας, ἡ προθυμία τῆς ψυχῆς μας, ὁ ζῆλος καὶ ἡ ζέστη τῆς καρδιάς μας καὶ ἡ εἰλικρίνεια τῆς πρόθεσής μας. Ὅταν ὁ σκοπὸς μας εἶναι πνευματικὸς καὶ ἅγιος, οὐράνιος δηλαδή· ὅταν ἡ ψυχὴ μας εἶναι ἀνώτερη καὶ ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὰ κοσμικὰ καὶ τὰ γήινα, ὅταν μὲ ἀνατάσεις ὑπερκόσμιες φτερώνεται πρὸς τὸν Θεό, ὅταν πυρπολεῖται καὶ καταφλογίζεται ἡ καρδιά μας ἀπὸ τὸν θεῖον ἔρωτα, τότε κάθε μας πράξη καὶ κάθε μας ἐνέργεια, καὶ ἡ παραμικρότερη ἀκόμη, εἶναι πάντα μιὰ θυσία εὐπρόσδεκτη καὶ εὐχάριστη στὸ Θεό.

Ἄπ' ἐναντίας, ὅταν ὁ σκοπὸς μας εἶναι σαρκικὸς καὶ κοσμικὸς, ὅταν ἡ ψυχὴ μας χαμοπετᾶ καὶ χαμοσέρνεται στὰ τωρινὰ μονάχα καὶ στὰ πρόσκαιρα, ὅταν ἡ ψυχὴ μας εἶναι νωθρὴ καὶ ψυχρὴ, καὶ κινῆται μὲ ὀκνηρία καὶ ἀνόρεκτα σ' ὅσα κάνει καὶ σ' ὅσα ἐπιτηδεύεται γιὰ νὰ πραγματοποιῆ τάχα τὸ καλὸ καὶ νὰ συμμορφώνεται πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τότε ἡ θυσία μας αὐτὴ καὶ ἡ προσφορὰ μας αὐτὴ γίνεται καὶ πραγματοποιεῖται, ὄχι μὲ φωτιὰ ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανό, ἀλλὰ μὲ φωτιὰ ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς. Εἶναι μιὰ θυσία καὶ μιὰ προσφορὰ ποὺ δὲν εἶναι εὐπρόσδεκτη στὸν Κύριο.

Θέλετε μήπως καὶ μερικὰ παραδείγματα; Νά, θὰ σᾶς ἀραδιάσω μερικά. Ἀφιερώνει ἓνας πατέρας τὸ παιδί

του στο Θεό, για να γίνῃ ἱερέας καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴ φαμίλια του, ἕνας ἄλλος πού δὲν ὀρίζει τὸν ἑαυτό του, τάζεται κι' αὐτὸς γιὰ νὰ οἰκονομήσῃ τὴν φτώχεια του· κι' ἄλλος, γιὰ νὰ ὑψωθῇ σὲ κάποιον ἀξίωμα. Οἱ προσφορὲς αὐτὲς εἶναι ἀνεπιθύμητες· εἶναι «πῦρ γήϊνον, πῦρ ἀλλότριον ἔναντι Κυρίου». Μιὰ μάνα πάλι κλείνει τὴν κόρη τῆς σὲ μοναστήρι, γιὰ νὰ μὴν τῆς δώσῃ προῖκα· ἢ καὶ μιὰ κόρη κλείνεται θεληματικά τῆς, ἐπειδὴ δὲν κατῶρθωσε νὰ πάρῃ κάποιον π' ἀγαποῦσε κι' ἀπογοητεύθηκε γι' αὐτό. Καὶ οἱ προσφορὲς αὐτὲς εἶναι ἀξιοκατάκριτες· εἶναι «πῦρ γήϊνον, πῦρ ἀλλότριον ἔναντι Κυρίου». Ἐνας ἄδικος πάλιν καὶ πλεονέκτης ἄνθρωπος, κτίζει ἐκκλησίες κι' εὐπρεπίζει ἄλλο καὶ κάνει γιορτὲς καὶ πανηγύρια μὲ χρήματα πού ἐσώδιασεν ἄδικα καὶ ἐθησαύρισε παράνομα, χωρὶς οὔτε νὰ περνᾷ ἀπὸ τὸν νοῦ του ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς ἀνθρώπους πού ἔβλαψε κι' ἀδίκησε· καὶ οἱ προσφορὲς λοιπὸν αὐτὲς δὲν εἶναι καλοπρόσδεκτες· εἶναι «πῦρ γήϊνον, πῦρ ἀλλότριον ἔναντι Κυρίου».

Ἐνας ἄλλος πάλιν, γεμᾶτος ἀπὸ κενοδοξία καὶ ἀπὸ ματαιοφροσύνη βοηθᾷ φτωχοὺς καὶ προφθαίνει τοὺς ἀναγκασμένους καὶ σκορπίζει ἀπλόχερα καὶ δεξιά κι' ἀριστερὰ χάρες καὶ εὐεργεσίες σὲ πολλοὺς, γιὰ νὰ δοξάζεται καὶ γιὰ νὰ φημίζεται· Ἐνας ἄλλος πάλιν νηστεύει, ἢ φορεῖ κουρέλια, καὶ περπατᾷ ξυπόλυτος, καὶ κοιμᾶται καταγῆς, καὶ φαίνεται πάντα θλιμμένος, καὶ συχναναστενάζει καὶ κρυφοδακρύζει, γιὰ νὰ τὸν πιστεύσουν οἱ ἀπλοῖχοι - τὸν ὑποκριτὴ - σὰν ἅγιον ἄνθρωπο· Κι' αὐτουνοῦ ἡ προσφορὰ εἶναι μάταιη καὶ βρωμερὴ καὶ βδέλυγμα στὸν Κύριο! Εἶναι «πῦρ γήϊνον, πῦρ ἀλλότριον ἔναντι Κυρίου».

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο ΠΕΤΡΟΣ ἐν ὄσω ζῆ ὁ Ἰησοῦς, εἶναι ἓνα σῶμα πίσω ἀπὸ ἓνα πνεῦμα, μιὰ φωνὴ ὕλης ποῦ συνοδεύει τὸ ἄσμα μιᾶς ψυχῆς. Εἶναι μιὰ γῆ ποῦ πιστεύει στὸν οὐρανὸ ἀλλὰ μένει ἀκόμα γῆ. Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ἀκόμα στὴ φαντασία του τὴ φτωχὴ καὶ στὴν ἐλπίδα του τὴν κοσμικὴ, κάπως ὅμοια μὲ τὴ μεσσιανικὴ βασιλεία ποῦ περίμενε ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός.

Ὁ Ἰησοῦς προφέρει τὰ περίφημα ἐκεῖνα λόγια ἐναντίον τῶν πλουσίων: «Εὐκολώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν». Στὸν Πέτρο ἀυτὴ ἡ φοβερὴ καταδίκη φαίνεται πολὺ σκληρὴ: «Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;» Ἦταν, λές, ἓνας, δανειστής ποῦ ζητοῦσε νὰ πληρωθῆ. Κι' ὁ Ἰησοῦς, γιὰ νὰ τὸν παρηγορήσῃ τοῦ λέγει πῶς θὰ καθίσουν ὅλοι καθένας σ' ἓνα θρόνον καὶ θὰ κρίνουν τὶς φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ καὶ πῶς θὰ λάβουν ἑκατονταπλάσια ἀπ' ὅσα ἔδωκαν, αὐτοὶ ποῦ τὸν ἀκολούθησαν.

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς βεβαιώνει πῶς αὐτὸ ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τὸν χαρακτηρίζει, «ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;» Μεταξὺ τῶν μαθητῶν, ὁ Πέτρος εἶναι ὁ πιὸ ξεροκέφαλος. Ἄν ἐπωνομάσθηκε Κηφᾶς καὶ Πέτρος δὲν εἶναι μόνον γιὰ τὴ στερεὰ πίστι του—συχνὰ ὁ Ἰησοῦς τὸν ἐπετίμησε γιὰ τὴν ὀλιγοπιστία του, τῆς ὁποίας θλιβερὴ ἀπόδειξις εἶναι ἡ τελευταία ἄρνησις—ἀλλὰ περισσότερο γιὰ τὴν ξεροκεφαλίαν του.

Δὲν ἦταν ἐξυπνος καὶ δὲν εἶχεν ἀντίληψιν. Τὸν ἔπιανε ὁ ὕπνος ἀκόμα καὶ στίς κρισιμώτερες ὥρες. Κοιμήθηκε κατὰ τὴ Μεταμόρφωσι· κοιμήθηκε στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ—ὕστερα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ Δεῖπνο, κατὰ τὸ ὅποιο ὁ Ἰησοῦς πρόφερε λόγια ἱκανὰ νὰ ταράξουν γιὰ πάντα τὸν ὕπνο ἐνὸς φαρισαίου.

Ὅμως ἡ ἀφοσιώσις του δὲν εἶχεν ὄρια. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς, τὴν τελευταία νύχτα φανερῶν στοὺς μαθητὰς του πῶς πρόκειται νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ πεθάνῃ, πετάγεται ὁ Πέτρος: «Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμος εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. Κἄν δέμ με σὺν σοί ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σέ ἀπαρνήσομαι». Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἀπαντᾷ: «Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με».

Τὸν ἤξερεν ὁ Ἰησοῦς καλύτερα ἀπὸ ὅσο ἤξερεν ἐκεῖνος τὸν ἑαυτό του. Μέσα στὴν αὐλὴ τοῦ Καϊάφα, ἐκεῖ ποῦ θερμαίνονταν

κοντά στη φωτιά και την ώρα που οί γραμματεῖς ἀνέκριναν κι' ἔβριζαν τὸν Θεό του, ἔκανε ὄρακο τρεῖς φορές πὼς δὲν ἦταν ἀπ' αὐτοὺς που τὸν ἀκολουθοῦσαν.

Τὴν ὥρα τῆς συλλήψεως, θέλησε νὰ κάμη, παρὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ, ἓνα κίνημα ἀντιστάσεως· ἔκοψε τ' ἀπὸ τὸ Μάλχου. Δὲν εἶχε καταλάβει ἀκόμα, ὕστερα ἀπὸ τόσων χρόνων κοινή ζωὴ, πὼς κάθε εἶδος ὑλικῆς ἀντιστάσεως ἦταν καταδικασμένο ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ. Δὲν εἶχε νοιώσει πὼς ἂν ὁ Ἰησοῦς ἤθελε νὰ σωθῆ θὰ μπορούσε χωρὶς νὰ τὸν πάρῃ εἰδησι κανεὶς νὰ κρυφθῆ μέσα στὴν ἔρημο ἢ καὶ νὰ διαφύγῃ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια τῶν στρατιωτῶν, ὅπως τ' ὄχε κάνει στὴ Ναζαρέτ. Ὁ Ἰησοῦς ἐξετίμησε τόσο λίγο αὐτὴ τὴν πρᾶξι που ἀντέβαινε στῆς καρδιάς του τὸν νόμο, ὥστε γιάτρεψε ἀμέσως τὴν πληγὴ καὶ μάλλωσε τὸν ἀσυλλόγιστο ἐκδικητῆ.

Δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ που ὁ Πέτρος δειχνόταν κατώτερος ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τῆς στιγμῆς. Εἶχεν, ὅπως ὄλα τ' ἀγροῦκα πνεύματα, τὴν ροπὴ νὰ βλέπῃ τὴν ὑλικὴ σκωρία στὶς ἐκδηλώσεις τοῦ πνεύματος, τὸ χαμηλὸ σ' ὅτι τὸ ὑψηλό, τὸ χυδαῖο σ' ὅτι τὸ εὐγενές. Στὸ βουνό, ὅταν ἐξύπνησε κατὰ τὴν ὥρα τῆς Μεταμορφώσεως, εἶδε τὸν Ἰησοῦ ν' ἀπαστρέπτῃ ἀπὸ λευκότητα ἀνάμεσα σὲ ἄλλα δυὸ πνεύματα, δυὸ προφῆτες. Κι' ἡ πρώτη ἰδέα που τοῦρχεται, ἀντὶ σιωπηλὸς νὰ τιμῆσῃ τὸ μεγαλεῖο τῆς στιγμῆς, εἶναι νὰ κάνουν ἓνα κάλυμμα γι' αὐτὰ τὰ μεγάλα πρόσωπα: «Κύριε, κολλὸν ἐστὶν ἡμῶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεὶ μίαν καὶ μίαν Ἡλίαν». Κι' ὁ Λουκᾶς, ἄνθρωπος σοφός, προσθέτει γιὰ νὰ τὸν δικαιολογήσῃ, ὅτι τὰ εἶπε αὐτὰ «μὴ εἰδὼς ὁ λέγει». Ὅταν εἶδε τὸν Ἰησοῦ νὰ βαδίζῃ δίχως φόβο πάνω στὰ νερὰ τῆς λίμνης, σκέφθηκε νὰ κάμη καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιο· «καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε λέγων· Κύριε, σῶσόν με. Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε! εἰς τί ἐδίστασας;» Ὁ ἀγαθὸς ψαράς, που ἤξερε καὶ τὴν λίμνη καὶ τὸν Ἰησοῦ, πίστευε πὼς θὰ μπορούσε νὰ μιμηθῆ τὸν διδάσκαλό του, μὴ γνωρίζοντας πὼς χρειαζόταν καρδιὰ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴ δική του καὶ δυνατώτερη πίστις γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ γίνῃ κύριος τῆς τρικυμίας.

Ἡ γεμάτη ἀφοσίωσι ἀγάπη του πρὸς τὸν Χριστό, που τοῦ ἔσβυσε ὄλα τὰ λάθη του, τὸν ἔφερε μιὰ μέρα στὸ σημεῖο ν' ἀντιφωνήσῃ στὸν Κύριό του τὸ πάθος του καὶ τὸν θάνατό του. «Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμαῖν αὐτῷ λέγων· Ἰλεῶς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ

τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων». Ποτὲ τόσο φοβερὸς λόγος δὲν εἶχεν εἰπωθῆ ἑναντίον τοῦ Πέτρου· καλεσμένος νὰ ἐργάζεται γιὰ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, «ἐφρόνει τὰ τῶν ἀνθρώπων». Τὸ μυαλό του ἀκόμα ὄχι ἀπηλλαγμένο ἀπὸ τὴ λαϊκὴ προκατάληψι γιὰ ἕνα Μεσσία θριαμβεύοντα, δὲν μπορούσε εὐκολα ν' ἐννοήσῃ ἕνα Μεσσία καταδικαζόμενο, καταδικαζόμενο καὶ στὸ τέλος ὀδηγούμενο στὸ σταυρό. Δὲν εἶχε γεννηθῆ ἀκόμα στὴ ψυχὴ του ἡ ἰδέα τῆς θείας ἐξιλεώσεως, ἡ ἀλήθεια πὼς ἡ σωτηρία δὲν ἐρχεται χωρὶς νὰ προσφερθῆ αἷμα καὶ πόνος καὶ πὼς ὁ Μεγάλος πρέπει νὰ θυσιάσῃ τὸ σῶμα του στὴ σκληρότητα τῶν Μικρῶν γιὰ νὰ τοὺς γίνη φῶς ἡ ζωὴ του καὶ νὰ γλυτώσουν ἀπόναν ὅμοιο θάνατο. Ἀγαποῦσε τὸν Ἰησοῦ, ἀλλ' ἡ ἀγάπη του, ὅσο στοργικὴ καὶ δυνατὴ κι' ἂν ἦταν, εἶχε μέσα της κάτι τὸ ἐπίγειο· ξαναγύρισε στὴ σκέψι πὼς ὁ Κύριός του θὰ κακοποιόταν, πὼς ὁ Θεὸς του θὰ παραδινόταν σὲ θάνατο. Ἀλλ' ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος πού εἶδε στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ τὸν Χριστὸ καὶ τὸ πρωτεῖο αὐτὸ εἶναι τόσο μεγάλο πού τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὸ ἀφαιρέσῃ.

Μετὰ τὴν Ἀνάστασι, ὁ Πέτρος ἐγύρισε θερμότερος στὸν Κύριό του. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς τοῦ παρουσιάζεται στὴν ἀκτὴ τῆς λίμνης Τιβεριάδος καὶ τὸν ἐρωτᾷ: «Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με;», ὁ Πέτρος τοῦ ἀποκρίνεται δειλά: «Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε». Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς καὶ πάλι: «Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με;» Κι ὁ Πέτρος: «Ναί Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε». Κι' ὁ Ἰησοῦς ἄλλη μιὰ φορὰ ἀκόμα: «Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με;» Τότε ὁ Πέτρος νικημένος προφέρει ἐκείνη τὴ λέξι πού ὁ Ἰησοῦς περιέμενε: «Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γιγνώσκεις ὅτι φιλῶ σε».

Τρεῖς φορές, κατὰ τὴ νύχτα πού προηγήθη τοῦ θανάτου, ὁ Πέτρος τὸν εἶχεν ἀρνηθῆ. Μετὰ τὴν νίκη τοῦ θανάτου, ὁ Πέτρος βεβαιώνει τρεῖς φορές τὴν ἀγάπη του. Καὶ σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη πού σὲ λίγο θὰ φωτισθῆ ἀπὸ τελεία σοφία θὰ μείνη πιστὸς μέχρι τὴν ἡμέρα πού θὰ πεθάνῃ πάνω σ' ἕνα ξύλο μαρτυρίου ὅμοιο μὲ τὸ σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ, στὴ μακρινὴ Ρώμη.

*****

Ο ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΙ Ο ΙΩΑΝΝΗΣ, οἱ δύο ἀδελφοὶ πού στὴν ἔχθη τῆς Καπερναοῦμ εἶχαν ἐγκαταλείψει πλοῖο καὶ δίχτυα γιὰ ν' ἀκολουθήσουν τὸν Ἰησοῦ καὶ πού μαζί μὲ τὸν Πέτρο ὑπῆρξαν πάντοτε ἡ προτιμησίς του—αὐτοὶ οἱ τρεῖς καὶ μόνον αὐτοὶ συντρόφευσαν τὸν Ἰησοῦ στὸ σπίτι τοῦ Ἰαερίου, στὴ Μεταμόρφωσί του καὶ στὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν—δὲν εἶχαν δεῖξει κατὰ τὸ μακρὸ διάστημα τῶν σχέσεών τους μὲ τὸν Διδάσκαλο ἰκανοποιητικὴ ταπεινο-

φροσύνη. Ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐπωνόμασε Βοανεργές, δηλαδή υἱοὺς βροντῆς. Εἰρωνική ἢ ἐπονομοασία· ἴσως ὑπαινιγμὸς τοῦ ὀρητικοῦ χαρακτήρος των.

Ὅταν εἶχαν πάρει τὸ δρόμο ὅλοι μαζί γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ὁ Ἰησοῦς ἔστειλε μπροστὰ μερικοὺς γιὰ νὰ προετοιμάσουν ἕνα κατάλυμα. Καθὼς διέσχιζαν τὴ Σαμαρεία, βρῆκαν κακὴ ὑποδοχὴ σ' ἕνα χωριό. Δὲν ἤθελαν νὰ τοὺς δεχθοῦν γιὰτὶ ἐπήγαιναν στὰ Ἱεροσόλυμα. Τότε ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ ποῦν σὲ κείνους τοὺς ἀνθρώπους πὼς θὰ πέσῃ ἡ φωτιὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ θὰ τοὺς ἐξαφανίσῃ. Γι' αὐτοὺς ποὺ σὰν Γαλιλαῖοι, ἦσαν πιστοὶ στὴν Ἱερουσαλήμ, οἱ κάτοικοι τῆς Σαμαρείας, ἦσαν πάντοτε ἐχθροί. Μάταια εἶχαν ἀκούσει τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλία— «Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐξθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταραμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων ὑμᾶς». Μάταια εἶχαν δεχθῆ τὴν ἐντολὴν ἐκεῖνη: «Καὶ ὅς ἐὰν μὴ δέξῃται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἐξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν». Προσβεβλημένοι γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Διδασκάλου των, ἐνόμιζαν ὅτι μποροῦν νὰ ἐξουσιάσουν τὸ πῦρ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ πίστευαν πὼς θάκαναν ἔργο ἄκρας δικαιοσύνης κάνοντας στάχτη ἕνα χωριὸ ἀφιλόξενο.

Κι' ὅμως παρ' ὅλο ποὺ ἦσαν τόσο μακριὰ ἀπὸ τὴ ἀγάπη, ἡ ὁποία μόνη ἀναγεννᾷ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν κάνει ἄξιο τῆς ἐπουρανίου βασιλείας, εἶχαν τὴν ἀπαίτησιν νὰ καταλάβουν, κατὰ τὴν ἡμέρα τοῦ θριάμβου, τὶς πρῶτες θέσεις.

«Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες Διδάσκαλε, θέλομεν, ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν ποιήσῃς ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαι με ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε... Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς· ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος ἔσται πάντων δούλος. Καὶ γὰρ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν».

Ὁ Μεγάλος ἀνατροπεὺς παίρνει ἀφορμὴ ἀπὸ τὴν ἀφελῆ παράκλησι τῶν Υἱῶν τῆς Βροντῆς γιὰ νὰ ξαναπῆ τί ἀρμόζει στίς μεγάλες ψυχές. Μόνο οἱ ἀχρηστοί, οἱ μηδαμινοί, οἱ κηφῆνες θέλουν νὰ ὑπηρετοῦνται ἀπὸ τοὺς κατωτέρους των, ἂν ὑπάρχουν πραγματικὰ κατώτεροί των. Ἕνας ὅμως ἀνώτερος ἄνθρωπος,

ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι ἀνώτερος, τίθεται πάντοτε στὴν ὑψηροῦς τῶν μικρῶν.

Ἡ θαυμαστὴ αὐτὴ παραδοξότης, παραδοξότης γιὰ τοὺς ἐγωϊστές, τοὺς ὑπερηφάνους καὶ τοὺς φιλαργύρους, στοὺς ὁποίους αὐτὸ τὸ λίγο ποὺ ἔχουν δὲν φτάνει οὔτε γιὰ τὸν ἑαυτό τους, εἶναι ἡ πιὸ ἀληθινὴ ἐκδήλωσις τοῦ ἀνωτέρου πνεύματος. "Οποῖος δὲν θέλει ἢ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπερητῆ, ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἔχει τίποτα μέσα του νὰ προσφέρῃ. Εἶναι ἀδύνατος, ἄδειος, νεκρός· Ἐνῶ τὸ πνεῦμα, ὅταν ὑπάρχῃ, πιστοποιεῖται ἀπὸ τὴ συνεχῆ ἀγαθοεργία.

Μπορεῖ νὰ ὑπηρετῆ κανεὶς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὑπακούῃ. Ἐνα λαὸ τὸν ὠφελεῖ κανεὶς καλύτερα κάποτε νὰ μπῆ ἐπὶ κεφαλῆς του καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ἐκόντα ἄκοντα στὴ σωτηρία του. Ἄλλος ὑπηρέτης κ' ἄλλο δοῦλος.

Ὁ Ἰάκωβος κ' ὁ Ἰωάννης κατάλαβαν τὰ δυνατὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ. Τὸν Ἰωάννην τὸν ξανασυνανοῦμε, ὡς τὸν πιὸ ἀγαπημένο μέσα στοὺς μαθητάς. Τῆ νύχτα τοῦ Μ. Δείπνου στηρίζει τὴν κεφαλὴν στὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ κ' ὁ Ἐσταυρωμένος, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ σταυροῦ του, θά τοῦ ἀφήσῃ τὴ Μητέρα του γιὰ νὰ μείνῃ αὐτὸς παιδί της.

Ο ΘΩΜΑΣ ὀφείλει τὴ λαϊκότητά του σ' αὐτὸ ποὺ ὠφείλε νὰ εἶναι ἡ ντροπὴ του. Θωμᾶς ὁ Δίδυμος εἶναι ὁ τύπος τῶν νεωτέρων χρόνων, ὅπως Θωμᾶς ὁ Ἀκυνάτος ὑπῆρξε ὁ πᾶτρων τοῦ Μεσαίωνα. Εἶναι ὁ προστάτης ἅγιος τοῦ Σπινόζα κ' ὅλων ὅσοι ἀρνοῦνται τίς ἀναστάσεις. Ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἀρκεῖται στὴ μαρτυρία τῶν ὀφθαλμῶν, οἱ ὅποιοι ὅσο ἀνεκτίμητοι κ' ἂν εἶναι, ἀπατῶνται καμμιά φορά, ἀλλὰ θέλει καὶ νὰ ψηλαφήσῃ. Ἡ ἀγάπη του ὁμῶς πρὸς τὸν Ἰησοῦ τὸν ἔκαμεν ἄξιο νὰ συγχωρηθῇ.

Ὅταν ἦλθαν νὰ ποῦν στὸν Διδάσκαλο ὅτι ὁ Λάζαρος εἶχε πεθάνει, οἱ μαθηταὶ ἐδίσταζαν νὰ πᾶνε στὴν Ἰουδαία, χώρα ἐχθρική. Ὁ Θωμᾶς ὑπῆρξεν ὁ μόνος ποὺ εἶπε: «Ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ». Ἐδέχθηκε τὸ μαρτύριον, ὅχι τότε, ἀλλ' ἀργότερα, στὶς Ἰνδίες, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ.

***

Ο ΜΑΤΘΑΙΟΣ μᾶς εἶναι πιὸ συμπαθής. Ἦταν ἓνας τελωνιακὸς ὑπάλληλος, ἓνα εἶδος ὑποτελῶνου, πιθανὸν κάπως πιὸ μορφομένος ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του. Ἐν τούτοις κ' αὐτὸς ὅπως κ' οἱ ψαράδες δὲν ἐδίστασε ν' ἀκολουθήσῃ στὴ στιγμὴ τὸν Ἰησοῦ. «Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε καὶ ἐθεάσατο τελῶνην ὀνόματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τῶ τελῶνιον καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποί-

ησε δοχὴν μεγάλην Λευῆς αὐτῶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ». Ὁ Ματθαῖος δὲν ἄφηγε λίγα δίχτυα ἀλλὰ μιὰ θέσι, ἓνα μισθὸ βέβαιον, μιὰ δουλειὰ μὲ μέλλον καὶ κέρδος. Ν' ἀπαρνηθῆ τὰ πλούτη ἦταν εὐκολο σ' ἓναν ποὺ δὲν εἶχε σχεδὸν τίποτε. Ὁ Ματθαῖος δίχως ἀμφιβολία, θᾶταν ὁ πλουσιώτερος τῶν Δώδεκα πρὶν γίνῃ μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ κανέναν ἄλλον δὲν ἀναφέρεται ὅτι ἐποίησε δοχὴν μεγάλην». Εἶχε παράδες καὶ σηκώθηκε ἀμέσως στὸ πρῶτον κάλεσμα· γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἄξιος περισσοτέρου θαυμασμοῦ.

Στὸν Ματθαῖον, ποὺ ἦταν ἴσως μὲ τὸν Ἰούδα ὁ μόνος ποὺ ἐγνώριζε νὰ γράφῃ, ὀφείλομε, ἂν πρέπει νὰ δώσουμε πίστι στὴν ἀρχαιοτάτη μαρτυρία τῶν «Λογιῶν» τοῦ Παπίου, τὴν πρώτη συλλογὴ τῶν λόγων τοῦ Χριστοῦ. Τὸ εὐαγγέλιον ποὺ φέρνει τὸ ὄνομα του παρουσιάζει τὸ πιὸ πλήρες κείμενον τῆς ἐπὶ τοῦ ὄρους Ὁμιλίας. Ἡ εὐγνωμοσύνη τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν φτωχὸ τελῶνη θᾶπρεπε νὰ εἶναι αἰώνια. Χωρὶς αὐτὸν πολλοὶ λόγοι τοῦ Χριστοῦ—ἴσως οἱ πιὸ ὠραῖοι—θὰ εἶχαν χαθῆ. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ποὺ ἀνακατευτόταν ὅλη τὴ μέρα μὲ τὰ νομίσματα καὶ ποὺ τὸ ἐπάγγελμά του θεωρούμενο ὡς ἄτιμον τὸν ἔφερε κοντὰ στοὺς φιλαργύρους, μᾶς ἄφησε ἓνα θησαυρὸν ποὺ ἀξίζει περισσότερο ἀπ' ὅλους τοὺς πακτωλοὺς ποὺ ἔτρεξαν στοὺς αἰῶνες.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ Ο ΑΠΟ ΒΗΘΣΑΪΔΑ ἤξερε κι' αὐτὸς νὰ λογαριάσῃ. Ὁ Ἰησοῦς σ' αὐτὸν ἀπευθύνεται ὅταν τὸ πεινασμένο πλῆθος τὸν πιέσῃ, καὶ τὸν ἐρωτᾷ πόσα θὰ χρειαθοῦν γιὰ ν' ἀγορασθῆ ψωμὶ νὰ φάῃ ὁ λαὸς αὐτός. «Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχὺ τι λάβῃ», ἀπαντᾷ ὁ Φίλιππος. Χίλιες δραχμὲς περίπου δικές μας καὶ τοῦ φαίνεται κάτι τὸ ἀσύλληπτον. Κι' ὅμως ἔμελλε νὰ εἶναι κι' αὐτὸς μετὰδοτῆς τῆς δόξης τοῦ Κυρίου του. Αὐτὸς εἶναι ποὺ ἀνήγγειλε στὸν Ναθαναὴλ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ καὶ σ' αὐτὸν ἀπευθύνθησαν οἱ Ἕλληνες τῆς Ἱερουσαλὴμ ποὺ ἤθελαν ν' ἀκούσουν τὸν νέον Προφήτην.

ΝΑΘΑΝΑΗΛ ὁ υἱὸς τοῦ Θεολομαίου καὶ πιὸ γνωστὸς μὲ τὸ ὄνομα Βαρθολομαῖος ἀπάντησε μ' ἓνα σαρκασμὸ στὴν ἀγγελία τοῦ Φιλίππου: «Ἐκ Ναζαρετ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;» Ἄλλ' ὁ Φίλιππος ἔκαμε τόσα ποὺ τὸν ἔφερε μπροστά στὸν Ἰησοῦ· κι' ὁ Ἰησοῦς, μόλις τὸν εἶδε, φώναξε: «Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι». Τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ναθαναὴλ: «Πόθεν με γινώσκεις;» Κι' ὁ Ἰησοῦς τοῦ λέγει: «Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε». Κι' ὁ Ναθαναὴλ ἀμέσως: «Ραββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ». Κι' ὁ Ἰησοῦς: «Ὅτι εἶπόν σοι, εἶδον σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει».

Μετάφρ. Β.Μ.

Ἡ δύναμις τῆς θρησκείας

ΜΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ Σ' ἘΝΑ ΥΠΟΓΕΙΟ
ΟΙ ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΙ ΟΛΟΚΛΗΡΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ
ΠΟΥ ΥΠΟΔΕΧΟΝΤΑΙ ΜΕ ΕΛΠΙΔΑ ΤΟΝ ΕΦΗΜΕΡΙΟ ΤΟΥΣ

Μιά συγκινητική εὐχαριστήριος λειτουργία

Ἡ παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς μᾶς βρῆκε ἀκόμη σ' ἓνα συνοικιακὸ ὑπόγειο. Ἐνα τμήμα τῆς γειτονιάς εἶχε καταφύγει στὸ ὑπόγειο αὐτὸ πασχίζοντας νὰ σώσῃ τὴν ζωὴ του. Ἦταν ἡ ἐποχὴ ὕστερα ἀπὸ τὴν σκληρὴ κατοχὴ ποὺ εἶχε μαραζώσει τὸ ἔθνος. Μία ἀνταρσία εἶχε χωρίσει καὶ τὸν κόσμο τῆς πρωτεύουσας σὲ δυὸ ἀντίπαλες παρατάξεις. Θάπρεπε νὰ λησμονηθῇ ὀλοτέλα ἡ μαύρη αὐτὴ σελίδα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὡς τόσο μερικὰ γεγονότα ξαναγυρίζουν ἄθελα στὴν μνήμη μας καὶ μᾶς φέρνουν πίσω σὲ ὅλη τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀδελφικοῦ μίσους καὶ ἀλληλοσπαραγμοῦ. Δυὸ-τρεῖς μέρες πρὶν ἀπ' τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἡ ἀθηναϊκὴ γειτονιά ἐπάνω στὸν Ἰλισσὸ ποῦ ἦταν ποτάμι ἀκόμη μὲ ἄφθονο νερὸ ἀναζητοῦσε καταφύγιο γιὰ νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ τοῦ θανάτου. Τὰ πρῶτα κανόνια ποῦ βρόντηξαν στὴν πρωτεύουσα καὶ τὰ αὐτόματα τῶν ἐπαναστατῶν κατόπιν ποῦ ἄρχισαν νὰ διασταυρώνουν τὶς φλόγες καὶ τὶς σφαῖρες των ἀπὸ τὶς οἰκίες καὶ ἀπὸ τὰ καμπαναριά πολλῶν ἐκκλησιῶν εἶχαν δημιουργήσει τὴν κατάστασι μιᾶς φριχτῆς τρομοκρατίας. Ἡ κόλασις ἀπλωνότανε σὲ κάθε γωνιά. Ἐπεφταν κορμιὰ στὴν περιοχὴ αὐτὴ τοῦ Ἰλισσοῦ κοντὰ στὸ σιδερένιο γεφύρι καὶ τὸ συνοικιακὸ ὑπόγειο —ἄδεια ἀποθήκη τότες— ἦταν πραγματικὰ τὸ πιὸ ἀσφαλισμένο καταφύγιο ἀπὸ τὶς σφαῖρες καὶ τὰ βλήματα.

Μιά ἀτμόσφαιρα πνικτικὴ μὲ τὴ συρροὴ τόσοσ κόσμου ποῦ εἶχε μεταφέρει καὶ τὰ κρεβάτια του καὶ σπαρακτικὴ μὲ τοὺς θρήνους καὶ τὶς φωνὲς τῶν παιδιῶν ποῦ ἄλλα πεινοῦσαν καὶ ἄλλα φοβότανε τὸ σκοτάδι καὶ τὶς βροντὲς. Ἀσθενικὰ φῶτα ἀπὸ δυὸ-τρεῖς λάμπες πετρελαίου καὶ ἀπὸ μερικὰ ἀναμμένα κεριὰ διέλυαν κάπου-κάπου τὸ σκοτάδι τοῦ ὑπογειακοῦ αὐτοῦ καταφύγιου.

Κάτω ἀπὸ τὰ θαμπὰ αὐτὰ φῶτα οἱ μητέρες ἀγρυπνοῦσαν γιὰ τὴν ἀσφάλεια τῶν παιδιῶν τους καὶ μόλις συγκρατοῦσαν τὰ δάκρυά τους ἐπάνω στὰ βρέφη ποῦ ἔσφιγγαν στὴν ἀγκαλιά τους πολλὲς ἀπὸ τὶς νέες αὐτὲς μητέρες. Κάτω ἀπὸ τὰ φῶτα αὐτὰ ὁ κόσμος τῆς γειτονιάς αὐτῆς ἐδέετο στὸν Θεὸ καὶ στὸν Ἅγιο του προστάτη ποῦ βρισκότανε καὶ ἡ ἐκκλησιά του ψηλὰ σὲ ἓνα ὕψωμα.

—“Ὡς πότε θὰ μᾶς βασανίζουν. Θεέ μου; Ἄγιέ μου, βοήθησε νὰ ξημερώσῃ ἡμέρα μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ μὲ τὴν ἐλευθερία.

Οἱ καμπάνες πού χτυποῦσαν ἀπὸ τὴν ἀντικρινὴ πλευρὰ τὴν ἐλεύθερη γιγάντωναν τὸν πόνο καὶ τὴν λαχτᾶρα τῶν ἐλευθέρων αὐτῶν πολιορκημένων μέσα στὸ ὑπόγειο. Ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησιᾶς τοῦ προστάτη ἀγίου ἐπάνω στὸ ὕψωμα ἦταν καταδικασμένη σὲ τραγικὴ σιγή. Οἱ χαρμόσυνοι ἤχοι τῆς πού θὰ σκορπίζονταν τὶς μεγάλες αὐτὲς ἡμέρες γιὰ νὰ ξυπνήσουν τὶς μεγάλες συγκινήσεις τῶν ἐνοριτῶν εἶχαν δώσει τὴ θέσι τους στοὺς βριχηθμοὺς τῶν αὐτομάτων πού εἶχαν τοποθετηθῆ στὸ καμπαναριό τῆς. Ἐτσι καὶ ἡ γιορτὴ τῶν Χριστουγέννων πού τὴν ἐώρτασε ἡ μισὴ ἀντικρινὴ ἐλεύθερη πέρα ἀπὸ τὸ ποτάμι πόλις ἐστάθηκε γιὰ τοὺς πολιορκημένους αὐτοὺς τοῦ ὑπογείου καὶ ὅλης τῆς περιοχῆς πού διατηροῦσαν τὸν ἔλεγχο οἱ ἄθρησκοι στασιαστὲς ἡμέρα θλίψεως καὶ δακρύων. Οἱ ἀναμνήσεις ξυπνοῦσαν σὰν παρήγορες ἀκτίνες φωτὲς. Καὶ τὰ παιδάκια περνοῦσαν τὶς σκληρὲς ἡμέρες αὐτὲς τοῦ ὑπογείου μὲ τὸ λίκνισμα τῶν ὑποσχέσεων πῶς ἡ Πρωτοχρονιὰ θὰ ἔφερνε σ’ αὐτὰ τὴν χαρὰ, τὴν εὐκαιρία γιὰ νὰ συεχίσουν τὰ παιχνίδια τους καὶ τὸν ἅγιο ἀπὸ τὴν Καισαρεία φορτωμένο μὲ τὰ χιόνια στὸ ρικνὸ πρόσωπό του καὶ τὰ λογίων λογίων δῶρα στὰ σακκιά πού βαραῖναν τοὺς γέρικους ὤμους του. Καὶ πίστευαν στὶς ὑποσχέσεις αὐτὲς τὰ παιδάκια τὰ πολιορκημένα κι’ αὐτὰ μέσα στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς πνικτικῆς κολάσεως τοῦ ὑπογείου μὲ τὰ τρεμάμενα φῶτα τῆς λάμπας τοῦ πετρελαίου. Μέσα στὸ σκοτάδι καὶ τὴ νεκρικὴ σιγὴ τῆς νύχτας ἀκούσθηκε ἓνα ἀνάλαφρο θρόϊσμα. Μιά μαύρη σκιά γλίστρησε καὶ προχώρησε σιγά-σιγά. Ἐνα ψιθυριστὸ ξέσπασμα χαρᾶς ἀντήχησε γύρω — Ὁ παπᾶς μας!

Ἦταν ὁ ἐφημέριος τῆς ἐκκλησιᾶς πού δὲν λειτουργοῦσε καὶ δὲν χτυποῦσε ἡ καμπάνα τῆς σκλάβας τῶν στασιαστῶν. Εἶχε μιὰ φωτερὴ ἔκφρασι τὸ βιβλικὸ πρόσωπό του καὶ καθὼς ἐκινήθηκαν τὰ χέρια του μέσα ἀπὸ τὸ ράσο του λὲς κι’ ἤθελαν ν’ ἀγκαλιάσουν ὅλο τὸν πονεμένο ἐκεῖνο κόσμο. Εἶχε μιὰ ἱστορία ὁ ἐφημέριος τῆς ἐκκλησιᾶς τῆς ἐνορίας αὐτῆς πού περιέβαλε τὴ μορφή του μὲ ἓνα φωτοστέφανο. Τὸν εἶχαν ἐπιτάξει οἱ κατακτητὲς καὶ τὸν εἶχαν ὀδηγήσει στὸ τραγικὸ στρατόπεδο ὅπου θὰ γινότανε ἡ ὁμαδικὴ ἐκτέλεσις ἑκατὸ ἀθῶων προσώπων. Ὁ ἐφημέριος παρὰ τὴν προχωρημένη γερωνικὴ ἡλικία στάθηκε κοντὰ στοὺς μελλοθανάτους μὲ νεανικὸ θάρρος. Τοὺς μίλησε μὲ ἐνθουσιασμό. Τοὺς ἐνεψύχωσε. Ἐσκόρπισε σ’ αὐτοὺς θρησκευτικὰ καὶ ἔθνικα ρίγη. Καὶ ἔδωκε πρῶτος αὐτὸς τὸ σύνθημα σὲ μιὰ ἐκδήλωσιν τῶν μελλοθανάτων ὑπὲρ τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος των.

Φεύγωντας ἀπὸ τὸ στρατόπεδο τῆς ἑκατόμβης ὁ ἑφημέριος ἔπνιξε τὸν πόνο πού ἐδοκίμασε μπροστὰ στὴν νεότητα πού θὰ ἐσφαγιαζέτο κι' ἀνοίγωντας τὰ χέρια του καταράσθηκε τοὺς σκληροὺς σφαγεῖς. Καὶ ἀκούσθηκε πολὺ γρήγορα ἡ κατάρα του αὐτῆ με τὴν κατάρρευσίν τους. Ἀπὸ τότε ὁ σεβασμὸς τῶν ἐνοριτῶν του ἔγινε βαθύτερος καὶ ζωηρότερος. Γι' αὐτὸ καὶ στὸ ἀντίκρουμά του μέσα στὸ ὑπόγειο ζωντάνεψε ἡ ἐλπίδα ὄλων κι' ἀνέβηκε στὰ χεῖλη τους ὁ χαιρετισμὸς πρὸς τὴν Ἀειπάρθενο πού εἶχε φέρεי στὸν κόσμον τὸν Λυτρωτῆ.

Ἀποκαλύφθηκε εὐλαβικὰ ὁ ἑφημέριος, ψιθύρισε μιὰ συγκινητικὴ εὐχή, εὐλόγησε κατόπι τὸ πλῆθος τῶν πολιορκημένων τοῦ ὑπογείου καὶ εἶπε με μιὰ βαρεῖα καὶ ὑποβλητικὴ φωνή.

— Ὁ Μεγαλοδύναμος δὲν θὰ ἐγκαταλείψει τοὺς πιστοὺς του. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ εἶναι μαζί σας πάντοτε.

Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ἑφημερίου καὶ τὰ παρηγορητικὰ λόγια του ἐγέμισαν τὴν ψυχὴ ὄλων με ἀνακούφισι καὶ ἐλπίδα. Ἡ δύναμις τῆς θρησκείας ἀπλώθηκε στὸ θλιβερὸ ὑπόγειο.

— Με τὴν εὐχή σας, γέροντα...

Αὐτῆ ἡ εὐχὴ ἐγιγάντωσε τὴν πίστι τους γιὰ μιὰ σύντομη ἀπελευθέρωσί τους. Ἦταν βέβαιοι σχεδὸν ὅλοι πῶς με τὴν καινούργια πρωτοχρονιὰ θὰ ἀνέτελλε καὶ στὴν περιοχὴ αὐτῆ ἡ ἐλευθερία. Θὰ ἀνοιγαν τὰ κλεισμένα σπίτια γιὰ νὰ μπῆ ἡ χαρά, ν' ἀντιπήσει τὸ τραγοῦδι καὶ νὰ ἀπλωθῆ ἡ εὐτυχία γιὰ τὸν κόσμον τῶν παιδιῶν πού εἶχαν μαραζώσει τις μέρες αὐτὲς τις τόσο σκληρές. Γύρω ἀπὸ ἓνα παλῆο ξύλινο τραπέζι συγκεντρώθηκαν ὅλοι καὶ με τὸ τρεμάμενο φῶς τῆς λάμπας τοῦ πετρελαίου ἔψαλαν τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς τῆς πρωτοχρονιάς μιὰ συγκινητικὴ παράκλησι στὴν Θεοτόκον. Γλυκὸς ὁ ὕπνος τῆ νύχτα ἐκείνη στὰ κουρασμένα βλέφαρα τῶν καταπονεμένων. Καὶ τὸ πρωτὶ τῆς παραμονῆς ἔφθανε ἓνα ἀπομακρυνὸ ἀγγελμα σὰν μιὰ πνοὴ ἐπάνω σὲ φερὰ ἀρχαγγελικά. Πληροφοροῦσε τὸ ἀγγελμα αὐτὸ πῶς ἔφυγαν κυνηγημένοι οἱ ἐχθροὶ τῆς θρησκείας καὶ τῆς πατρίδος τους. Τὸ ὑπόγειο ἀφυπνίσθηκε γεμάτο ἐνθουσιασμό. Νὰ ἦταν τάχα ἀλήθεια! Μὰ δὲν μπορούσε νὰ γινότανε καὶ διαφορητικά. Δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ μὴ ἐθριάμβευε ἡ πίστις τους. Δὲν ἦταν νοητὸ νὰ μὴ βοηθοῦσε ἡ δύναμις τῆς θρησκείας τὸν κόσμον πού εἶχε ἀγκαλιάσει αὐτὴν ὡς τὸν καλλίτερο προστάτη καὶ σύμμαχο. Ἐσφίξαν περισσότερο στὴν ἀγκαλιά τους οἱ μητέρες τὰ ἀνήλικα τους παιδιά. Καὶ ἄστραψαν τὰ μάτια ὄλων ἀπὸ τὴν προσδοκωμένη εὐτυχία πού τοὺς ἔφερνε ἡ ἐλευθερία. Οἱ καμπάνες τῆς ἐκκλησιάς τῆς περιοχῆς αὐτῆς τοῦ Ἰλισσοῦ ἐσήμαναν χαρμόσυνα. Λυτρωμένο ἀπὸ τοὺς ἀθρήσκους τὸ καμπαναριό

της ἐπανηγύριζε πρώτο αὐτὸ καλῶντας τοὺς σκλαβωμένους πιστοὺς στὸν ἑορτασμὸ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς μεγάλης ἡμέρας. Τὰ σκυθρωπὰ πρόσωπα ἐπῆραν μίαν χαρούμενην φωτεινὴν ἔκφρασι. Καὶ οἱ γύρω δρόμοι ἐπλημμύρισαν ἀπὸ τοὺς μικροὺς τροβαδούρους ποὺ ἔφελναν τὰ πρωτοχρονιάτικα κάλαντα.

Ποτὲ ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἁγίου τῆς ἐνορίας αὐτῆς δὲν ἐγνώρισε τέτοια συγκίνησι ὅσο τὸ ἄλλο πρῶτῃ τῆς ἑορτάσιμης μεγάλης ἡμέρας. Ἡ ἀτμόσφαιρά της ἐπλημμύρισε ἀπὸ εὐχαριστήριες δεήσεις πνιγμένες μέσα σὲ λυγρικὰ κλάμματα καὶ σὲ πύρινα δάκρυα χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης. Καὶ ὅταν ἐπρόβαλε στὴν Ὠραία Πύλη ὁ σεβάσμιος ἐφημέριος ὁ σταλμένος ἀπὸ τὸν Θεὸ τὴν νύχτα ἐκείνη στὸ σκοτεινὸ ὑπόγειο ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς ἐκκλησιᾶς ἐπῆρε μίαν ὄψιν μυσταγωγικὴν.

— Ἡ εὐχή σας, γέροντα, εἰσακούσθηκε ἀπὸ τὸν Κύριον.

— Ὁ Κύριος ἀντάμειψε τὴν μεγάλην πίστιν σας, τέκνα μου.

Καὶ σκύψανε ὅλοι τὰ κεφάλια τοὺς σὲ ἔνδειξιν εὐλαβείας πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ πρὸς τὸν ἅγιόν του ἀπὸ τὴν Καισαρεία ποὺ ἔφερνε ὡς καλλίτερον δῶρον ἀπὸ τὸ μακρυνὸ του ταξίδι τὴν ἀπολύτρωσίν τευς.

Οἱ ἄνθρωποι τῆς γειτονιάς αὐτῆς τοῦ Ἰλισσοῦ ὅσοι ἐπέζησαν θὰ ἐνθυμοῦνται πάντοτε μὲ συγκίνησι τὴν ἀλησιμόνητην γι' αὐτοὺς πρώτη ὕστερα ἀπὸ ἓνα πόλεμον καὶ μίαν οκληρὴν κατοχὴν ἐλευθερῆν πρωτοχρονιά. Καὶ θὰ διηγοῦνται γιὰ χρόνια πολλὰ στὰ παιδιὰ τοὺς πῶς ἔμειναν τὶς τραγικὰς μέρες τῶν παραμονῶν σωριασμένοι μέσα στὸ ὑπόγειο καταφύγιόν τοὺς ποὺ περισσότερον ἀπὸ τὸ θαμπὸ φῶς τῆς λάμπας τοῦ πετρελαίου τὸ ἐφώτιζε ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ πίστις γιὰ τὴν θεία βοήθεια καὶ σωτηρίαν τοὺς. Ὁ σεβάσμιος ἐφημέριος ποὺ ἀνηφῶντας τὴ ζωὴ του ἐγλίστρησε μέσα στὸ ὑπόγειον γιὰ νὰ φέρῃ τὴν ἐλπίδα στοὺς πολιορκημένους δὲν ζεῖ τώρα. Ἡ μνήμη του ὅμως θὰ παραμένῃ ζωηρὴ ὡς ἔκφρασις τῆς θείας ἀγαθότητος καὶ τῆς κατανοήσεώς του τὰ χρόνια τῆς μεγάλης καὶ ἱερῆς ἀποστολῆς τοῦ λειτουργοῦ τοῦ ὑψίστου καὶ τοῦ πραγματικοῦ ποιμένου.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Πῶς ἀνταμείβει ὁ Θεὸς τὴν αὐτοθυσία καὶ τὴν αὐταπάρνηση.

Κάποτες οἱ βάρβαροι Λογγοβάρδοι αἰχμαλωτίσανε ἓνα Διάκο καὶ τὸν κρατούσανε ἀλυσσοδεμένο μέσα σὲ μιὰ φυλακή, γιατί σκοπὸς τοὺς ἦτανε νὰ τὸν ξεκάμουνε. Ὅταν λοιπὸν ἔγειρεν ὁ ἥλιος, καὶ πρὸς τὸ βράδυ κάποιος θεοφοβούμενος Λογγοβάρδος πού τὸν ἔλεγον Σάκτουλο παρουσιάστηκε στοὺς ἀρχηγούς των καὶ θερμοπα-ρακαλοῦσε νὰ χαρίσουνε τὴ ζωὴ στὸ Διάκο. Ἀνωφέλευτα ὅμως, γιατί δὲν τὸ παραδέχονταν, μὲ καινένα τρόπο.

Ὅταν λοιπὸν εἶδεν ὁ καλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος πῶς εἶχανε ἀμετά-τρεπτην ἀπόφαση νὰ τὸν σκοτώσουνε, τοὺς ἐζήτησε νὰ τοῦ κά-μουνε τὴ χάρη, νὰ τὸν πάρη αὐτὸς κοντὰ του πρὸς φύλαξη. Κι' αὐτοὶ τοῦ ἀπαντήσανε — Σοῦ τὸν παραχώροῦμε νὰ τὸν φυλάξης, ἀφοῦ τὸ θέλεις. Νὰ τὸ ξέρης ὅμως, πῶς θὰ σοῦ τὸν δώσωμε, μὲ τὴν συμφωνία καὶ ὑπὸ ἓναν ὄρον πῶς ἂν σοῦ φύγη θὰ τὸν πληρώσης ἐσὺ μὲ τὸ κεφάλι σου. Κι' αὐτὸς τὸ δέχθηκε πρόθυμα, κι' ἐπῆρε μαζί του τὸ Διάκο.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα λοιπὸν κι' ὅταν εἶδε πῶς οἱ Λογγοβάρδοι εἶχανε πλέον πέσει σὲ βαθὺν ὕπνο, πήγε κι' ἐξύπνησε τὸ Διάκο καὶ τοῦ εἶπε — Ξύπνα, εὐλογημένε μου, κι' φύγε μακριά, κι' ὅσο μπορείς τὸ γρηγορώτερο... Ὁ Διάκος ὅμως πού εἶχεν ἀκούσει τὴ συμφωνία πού ἔκαμε μὲ τοὺς Λογγοβάρδους δὲν τὸ παραδέχθηκε, παρὰ τοῦ εἶπε — Μοῦ εἶναι ἀδύνατο, πατέρα μου, νὰ κάμω ἓνα τέτοιο πρᾶγμα, γιὰ νὰ σώσω τὴν ζωὴ μου· γιατί, ἂν θὰ φύγω, θὰ κινδυνέψης ἐσὺ, καὶ θὰ τὸ πληρώσης μὲ τὴ ζωὴ σου. Ἐκεῖνος ὅμως ἐπέμενε, καὶ τὸν ἐβίαζε νὰ φύγη — Σήκω καὶ φύγε, τοῦλεγε, κι' ὁ παντοδύναμος Θεὸς θὰ μὲ προστατέψῃ κι' ἐμένα. Ἐγὼ τὸν ἐαυτό μου τὸν ἔχω ἀφιερῶσει στὴν προστασία του καὶ στὴ θεία του δύναμη, καὶ δὲν θὰ μπορέ-σουνε νὰ μοῦ κάνουνε τίποτε περισσότερο ἀπὸ αὐτὸ πού θὰ τοὺς παραχωρήσῃ. Ἐφυγεν λοιπὸν ὁ Διάκος, κι' αὐτὸς ἔμεινε, καμινώ-μενος, καὶ κάνοντας τὸ στενοχωρημένον, γιατί τὸν εἶχε τάχα ξεγε-λάσει ὁ Διάκος.

Σὰν ἐξημέρωσε λοιπὸν, πήγανε οἱ Λογγοβάρδοι καὶ τὸν ζητή-σανε νὰ τοὺς τὸν παραδώσῃ. Κι' ὁ εὐλαβέστατος Σάκτουλος τοὺς εἶπε, πῶς ὁ Διάκος ἔφυγε κρυφά. Κι' αὐτοὶ τ' ἀπάντησαν — Τὸ ξέρεις, καὶ θὰ θυμᾶσαι βέβαια καλὰ, ποιούς ὄρους καὶ τί συμφωνία ἐκά-ναμε, ὅταν σοῦ τὸν παραδώσαμε; Κι' αὐτὸς τοὺς ἀπάντησε θαρρετά,

— Τὸ θυμοῦμαι καὶ τὸ ξέρω· καὶ εἶμαι στὴ διάθεσή σας. Κι' αὐτοὶ τότε τ' ἀποκριθῆκανε — Ἐπειδὴ εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος καὶ δὲν θέλομε νὰ σὲ βασανίσωμε, διάλεξε μονάχος, μὲ ποιὸ τρόπο προτιμᾶς νὰ πεθάνης. Κι' ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ τοὺς ἀποκρίθηκε — Ἐγὼ ἔχω ἀφήσει τὸν ἑαυτὸ μου στὰ χέρια καὶ στὴν ἐξουσία τοῦ Θεοῦ, καὶ μ' ὅποιο θάνατο εἶναι τὸ ἅγιο του θέλημα νὰ πεθάνω καὶ νὰ μὲ οκοτώσετε, θὰ τὸν δεχθῶ.

Τότες αὐτοὶ ἀποφασίσανε, ὅλοι μαζί νὰ τοῦ κόψουνε μὲ τὸ σπαθὶ τὸ κεφάλι του. Διαδόθηκε λοιπὸν αὐτὸ παντοῦ καὶ πῶς ὁ Σάκτουλος, πού ἡ φήμη του ἀνάμεσα στοὺς Λογγοβάρδους ἦτανε μεγάλη σὰν ἀγίου ἀνθρώπου θ' ἀποκεφαλιζόντανε τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωτὶ. Καὶ σὰν ἀγριάνθρωποι πού ἦτανε μαζευθῆκανε ὅλοι τοὺς γιὰ νὰ τὸν ἰδοῦνε κι' εὐχαριστηθοῦ·ε ἀπὸ τὸ θέαμα τοῦ θανάτου του.

Τὸν ἔφεραν λοιπὸν στὴ μέση μιᾶς ἄπλας, κι' ἐδιάλεξαν γιὰ νὰ τὸν ἐκτελέσῃ τὸν πιὸ δυνατὸ καὶ τὸν πιὸ χειροδύναμο, καὶ πού ὅλοι τοὺς ἔλεγαν γι' αὐτόν, ὅτι μὲ μιὰ μονάχα σπαθιά του θὰ τοῦ-παιρνε τὸ κεφάλι.

Κι' ὁ Σάκτουλος τότε τοὺς ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐπιτρέψουνε καὶ νὰ τοῦ δώσουνε λίγο καιρὸ γιὰ νὰ προσευχηθῆ. Κι' ὅταν τοῦ τὸ ἐπιτρέψανε, ἔπεσε προύμντα στὸ χῶμα καὶ προσευχόνταε. Ἐπειδὴ ὅμως ἀργοῦσε καὶ διαρκοῦσε πολλὴν ὥραν ἡ προσευχή του, αὐτὸς πού εἶχανε διαλέξει γιὰ νὰ τὸν ἀποκεφαλίσῃ τὸν ἐπλησίασε καὶ τὸν ἐσκοῦντησε μὲ τὸ πόδι του, λέγοντάς του — Ἔ! τί κάνεις αὐτοῦ; Σήκω γρήγορα, γονάτισε, καὶ τένωσε τὸ λαιμό σου. Κι' ὁ Σάκτουλος συμμορφώθηκε μὲ τὸ πρόσταγμά του.

Ἐτράβηξε λοιπὸν τὸ σπαθὶ του ὁ αἰμοβόρος ἐκεῖνος ἄνθρωπος κι' ἐσήκωσε τὸ χέρι του ψηλὰ γιὰ νὰ τὸν κτυπήσῃ. Ὡ τοῦ θαύματος ὅμως. Ὅπως ἐσήκωσε τὸ χέρι του ἔτσι κι' ἀπόμεινε τενωμένο καὶ ἀκίνητο, σὰν νὰ μαρμάρωσε. Ἐσάστισαν λοιπὸν τότες ὅλοι οἱ Λογγοβάρδοι πού εἶχανε μαζευθῆ ἐκεῖ, κι' ἀρχίσανε νὰ λένε ὑμνολογίες στὸ Θεό· καὶ πλησιάζοντας τὸν ἅγιον ἄνθρωπο, τὸν παρακαλοῦσαι νὰ σηκωθῆ ὄρθιος, καὶ νὰ προσευχηθῆ στὸ Θεὸ νὰ γιαιτρέψῃ τὸ χέρι τοῦ φονηᾶ του.

Κι' ὁ Σάκτουλος τοὺς εἶπε — Ποτέ μου δὲν θὰ τὸ κάνω αὐτό, ἂν δὲν μ' ὀρκισθῆ προτῆτερα ἐμπρὸς σ' ὅλους σας, πῶς δὲν θὰ ξανασηκῶσῃ τὸ χέρι του γιὰ νὰ σκοτώσῃ Χριστιανό. Κι' ἐκεῖνος, ἐπειδὴ τὸ βάσανό του ἀπὸ τὸ μαρμάρωμα τοῦ χεριοῦ του ἦτανε πολὺ μεγάλο, τοῦ ὠρκίσθηκε, πῶς δὲν θὰ ξανασηκῶσῃ ποτὲ τοῦ χέρι ἐνάντια σὲ Χριστιανό. Κι' ὁ ἅγιος τότες ἔκαμε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ καὶ τὸν ἐπρόσταξε νὰ κατεβάσῃ τὸ χέρι του κοὶ νὰ βάλῃ τὸ σπαθὶ του στὴ θήκη του, κι' ἀμέσως τῶκαμε, μ' εὐκολία μεγάλη.

Οἱ Λογγοβάρδοι λοιπὸν ἔθαιμάσανε· κι' ἐκαταλάβανε καλὰ κι' ἐπίστεψαν ὅλοι τοὺς πῶς ὁ Σάκτουλος ἦτανε ἅγιος ἄνθρωπος· κι' ἄρχισαν ἀπὸ τότες νὰ τοῦ στέλνουνε σπίτι του λογιῆς λογῆς δῶρα, πρόβατα καὶ βῶδια κι' ἄλλα τέτοια. Ὁ Σάκτουλος ὁμως δὲν τὰ δέχθηκε καὶ δὲν τὰ κράτησε, παρὰ τοὺς ἐμάζεψε καὶ τοὺς εἶπε — Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὰ δῶρά σας. Μὰ ἂν θέλετε πραγματικὰ νὰ μ' εὐχαριστήσετε καὶ νὰ μοῦ κάνετε, μὲ τὴν καρδιά σας, κάποιο δῶρο, ν' ἀφήσετε ἐλεύθερους ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους σας, ποὺ τοὺς κρατᾶτε σκλάβους σας καὶ νὰ τοὺς χαρίσετε σ' ἐμένα. Κι' ἐγὼ δὲν θὰ πάψω νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸ γιὰ σᾶς. Κι' αὐτοὶ τὸ δέχτηκαν καὶ σὲ λίγο ἀπόλυσαν ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους ποὺ κρατοῦσανε. Κι' ἔτσι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν αὐταπάρνηση καὶ τὴν αὐτοθυσίαν ἑνὸς ἀνθρώπου ποὺ ἐδέχθηκε νὰ πεθάνῃ γιὰ κάποιον ἄλλο, ἔσωσε κι' αὐτὸν καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀπὸ τὴν σκλαβιά κι' ἀπὸ τὸ θάνατο.

Ἡ δέηση γιὰ τὸ ἀγαθὸ γίνεται πάντα εἰσακουστὴ ἀπὸ τὸν Θεό.

Τέσσερες ἀδελφοὶ ἐδώκανε τὰ χέρια τοὺς συναμεταξύ τους κι' ἀποφασίσανε νὰ ζήσουνε μαζὶ κι' ἀχώριστοι σ' ὅλη τους τὴ ζωὴ καὶ ἀγαπημένοι πάντα καὶ μὲ μιὰ γνώμη· κι' ἔτσι, κι' ὅταν θὰ φύγουνε κάποτες ἀπὸ τὸν κόσμον μας αὐτόν, νὰ βρεθοῦνε πάλι μαζὶ καὶ στὸν ἄλλο, στὸν οὐρανό· σύμφωνα μὲ τὸ λόγο τοῦ Χριστοῦ ποὺ εἶπε· πῶς ἂν συμφωνήσουνε δυὸ ἄνθρωποι ἐπάνω στὴ γῆ γιὰ ὅτιδήποτε πρᾶγμα, ὁ οὐράνιος Πατέρας μας θὰ τοὺς τὸ κάμῃ.

Οἱ τρεῖς λοιπὸν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτοὺς ἀσκήτευσαν καὶ ἡσυχάζαν μέσα στὴν ἔρημο· κι' ὁ τρίτος τοὺς ὑπηρετοῦσε καὶ τοὺς προμήθευε τὰ χρειαζόμενα γιὰ τὴ συντήρησή τους. Συνέβηκε δὲ οἱ δύο ἀπ' αὐτοὺς νὰ πεθάνουνε καὶ ν' ἀναπαυθοῦνε στοὺς κόλπους τοῦ Χριστοῦ καὶ στοὺς τόπους τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀνάπαυσης. Οἱ δυὸ δὲ ἄλλοι, αὐτὸς δηλαδὴ ποὺ τοὺς ἔκανε τὸν προμηθευτὴ καὶ τὸν διακονητὴ καὶ ὁ ἀσκητής, ν' ἀπομείνουνε στὸν κόσμον μας αὐτόν. Ἀπὸ ἐπιβουλή δὲ τοῦ Σατανᾶ ὁ πρῶτος, ὁ διακονητής, ἔπεσε σὲ ἁμαρτία μὲ κάποια γυναῖκα· καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀποκαλύφθηκε σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς Γέροντες, ποὺ εἶχε τὸ χάρισμα τῆς διόρασης· κι' ἀκόμα πῶς οἱ δυὸ ἄλλοι ποὺ εἶχανε πεθάνει προτῆτερα, ὅτι παρακαλοῦσαν τὸν Θεὸ γιὰ τὸν διακονητὴ καὶ τοῦ λέγανε· —

Κάνε τὸ ἔλεός σου, Θεέ μου, νὰ φάῃ τὸν ἀδελφὸ μας κανένα λιοντάρι, ἢ κάποιο ἄλλο ἄγριο θηρίο, γιὰτὶ ἔτσι θὰ ξεπλυθῆ καὶ θὰ καθαρισθῆ ἀπὸ τὴν ἀνομία του καὶ θὰ μπορέσῃ ν' ἄρθῃ κοντὰ μας καὶ

οτὸν τόπο πού βρισκόμαστε κι' ἡμεῖς, κι' ἔτσι δὲν θὰ ματαιωθῆ ἡ συμφωνία μας καὶ τὸ συνυποσχετικό μας.

Συνέπεσε δέ, κάποτε πού ἐγύριζεν ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν συνειθισμένη του διακονία, νὰ συναντήσῃ στὸ δρόμο του κάποιον λιοντάρι, πού ἀγριεμένο ἐτοιμάσθηκε νὰ τοῦ ἐπιτεθῆ καὶ νὰ τὸν κατασπαράξῃ. Τὸ ὠραματίσθηκε λοιπὸν αὐτὸ ὁ γερο-ἡσυχαστής, κι' ἔστησε θερμὴ προσευχὴ στὸ Θεὸ γιὰ νὰ σωθῆ ὁ ἀδελφός· καὶ τὸ λιοντάρι ἀμέσως ἔσταμάτησε τὴν ἐπίθεσή του.

Τότες οἱ δυὸ ἄλλοι πεθαιμένοι Πατέρες, παρακαλοῦσαν θερμότερα τὸ Θεὸ καὶ τοῦλεγαν. — Σὲ ἱκετεύομεν, παντοδύναμε Θεέ μας καὶ Δεσπότη μας, νὰ μὴν εἰσακούσης αὐτὸν πού σὲ παρακαλεῖ ἀπὸ τῆ γῆ γιὰ τὸν ἀδελφὸ μας, ἀλλὰ νὰ τὸν ἀφήρῃς νὰ φαγωθῆ ἀπὸ τὸ λιοντάρι, κι' ἔτσι ν' ἀπολαύσῃ κι' αὐτὸς μαζί μας τὴν οὐράνια μακαριότητα. Ὁ Γέροντας ὁμως ἐξακολουθοῦσε νὰ δέεται στὸ Θεὸ νὰ σπλαγχνισθῆ τὸν ἀδελφὸ καὶ νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπὸ τὸ λιοντάρι. Κι' ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴ δέησή του, καὶ εἶπε στοὺς δυὸ Πατέρες πού βρίσκονταν στὸν Οὐρανὸ — Τὸ δίκιο εἶναι νὰ εἰσακούσω τὸ Γέροντα ἀπὸ τῆ γῆ, κι' ὄχι ἐσᾶς. Γιατί ἐσεῖς πλέον πού βρίσκεστε ἐδῶ ἀπολαβαίνετε κάθε μακαριότητα, κι' ἀπαλλαχθήκατε ἀπὸ τοὺς κόπους κι' ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς ζωῆς. Ἐκεῖνος ὁμως βασανίζεται ἀκόμη στὸν κόσμον πού βρίσκεται καὶ παλεύει σκληρὰ μὲ τὴ σάρκα του καὶ μ' ὄλους τοὺς πειρασμούς, πού τὸν πολεμοῦνε τ' ἀκάθαρτα καὶ πονηρὰ πνεύματα. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ δίκιο εἶναι νὰ τὸν συμπονέσω καὶ νὰ τὸν ἐλεήσω.

Ἀμέσως λοιπὸν τὸ λιοντάρι ἀπομακρύνθη ἀπὸ τὸν ἀδελφόν, καὶ γυρίζοντας στὸ κελλί, βρῆκε τὸ Γέροντα νᾶναι δακρυσμένος καὶ νὰ κλαίῃ ἀκόμη γι' αὐτόν. Τοῦ διηγήθητε λοιπὸν αὐτὸ πού τοῦ συνέβηκε, καὶ τοῦ ξαγορεύθη καὶ τὴν ἁμαρτία πού εἶχε κάμει. Κι' ἔχοντας βαθειὰ συναίσθησι πὼς ὁ Θεὸς τὸν ἐλυπήθη καὶ τὸν ἔλυτρωσε, μετανόησεν μ' ὄλη του τὴν καρδιά, καὶ σὲ λίγο ξαναβρῆκε τὸν παλὸν ἑαυτὸν. Καὶ δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς, πού κι' ὁ γέροντας πού συνασκήτευαν μαζί ἀναπαύθηκε στὸν Κύριον, κι' ἔπειτα ἀπὸ λίγο καιρὸ, τὸν ἀκόλουθησε κι' αὐτός. Κι' ἀποκαλύφθηκε τότε στὸν Γέροντα πού εἶχε τὸ χάρισμα τῆς διόρασις, πὼς καὶ οἱ τέσσερες του καταταχθήκανε στὸν ἴδιον μακαριστὸ τόπον, ὅπως τὸ ὑποσχέθηκε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ἀπόδοση ἈΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Ποιμαντικά θέματα

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Ὁ ποιμὴν γνωρίζει πολὺ καλὰ ἀπὸ τὴν πείρα του, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι ἓνας πολὺ ἰσχυρὸς ἀντίπαλος. Ἐνας ἀντίπαλος, ποὺ δὲν καταβάλλεται εὐκόλα. Ἐνας ἀντίπαλος, ποὺ τὸν διακρίνει σχεδὸν ἀπεριόριστος πλοῦτος μέσων καὶ τρόπων στὸ φθοροποιὸ ἔργο του μέσα στὸν ἄνθρωπο καὶ γύρω στὸν ἄνθρωπο. Ἐνας ἀντίπαλος, ποὺ δείχνει ἀπροσμέτρητη ἀντοχὴ στὶς ἐπιθέσεις τῆς θείας χάριτος καὶ ξέρει νὰ βρῖσκη καινούργιους δρόμους γιὰ νὰ ξαναγυρίσῃ, καὶ μάλιστα χειρότερος, ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου ἀπωθῆθηκε.

Ὡστόσο, ὁ ποιμὴν εἶναι πάντα αἰσιόδοξος στὸν ἀγῶνα τευ ἐναντίον τῆς ἁμαρτίας. Ἡ αἰσιοδοξία του πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστι στὴ δύναμι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ξέρει, ὅτι «μείζων ὁ ἐν ἡμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ», ὅπως λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅτι ὁ Κύριός μας εἶναι ἰσχυρότερος, ἀπείρως πιὸ δυνατὸς ἀπὸ τὸν τεχνίτη καὶ διαδότῃ τῆς ἁμαρτίας, τὸν Διάβολο. Ὅτι, στὸν ἀγῶνα ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ τὸν Διάβολο, ἀνάμεσα στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ στὸν κόσμον, ἀνάμεσα στὴ θεία χάρι καὶ τὴν ἁμαρτία, ἡ ὑπεροχὴ βρίσκεται στὴν παράταξι τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡ νίκη εἶναι τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ποιμὴν εἶναι συνεργὸς τοῦ Θεοῦ στὴν ἀνάπλασι τοῦ ποιμένου ἀνθρώπινου γένους, ὄργανο τῆς θείας ἀγάπης, σφίσιος καὶ δυνάμεως. Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ βρῖσκη στὴν καρδιά του καὶ στὴ διάνοιά του θέσι ἢ δειλία κι' ἡ ἀπόγνωσις; Σκληρός, βέβαια, εἶναι ὁ πόλεμος, στὸν ὁποῖον μετέχει, σὰν ὄργανο τοῦ Θεοῦ. Φεβερὲς οἱ φάσεις του. Ἀλλὰ τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ κλονίσῃ τὸ φρόνημα τοῦ ποιμένου, νὰ τὸν κἀνῃ νὰ λιποψυχῆσῃ, νὰ παρατήσῃ τὶς ἔντονες προσπάθειές του γιὰ τὸν θρίαμβο τῆς θείας βασιλείας. Ἀκόμα κι' ὅταν ὅλα δείχνουν ὅτι ἡ ἀντίθετη παράταξις σημείωσε μιὰ ὀριστικὴ νίκη, δὲν εἶναι στὴν πραγματικότητα ἀπόλυτα βέβαιο ὅτι ἡ νίκη εἶναι ὀριστικὴ, ὅτι μιὰ ψυχὴ ἀληθινὰ χάθηκε. Ἰσα-ἴσα, ὅπως μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία κι' ὅπως ὁ θεῖος Παῦλος σημειώνει κάπου, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ περισσεύει, εἶναι πάντα κάτι πολὺ πιὸ ἀφθονο ἀπὸ ὅ,τι εἶναι τὸ κακό. Πόσοι καὶ πόσοι δὲν εἶναι ἐκεῖνοι, ποὺ προχώρησαν πολὺ στὴν ἁμαρτία κι' ὕστερα ἀνένηψαν κι' ἀνέβηκαν σὲ ζηλευτὲς κορυφὲς ἀγιότητος; Ἄν παρακολουθοῦσε κανεὶς τὴν πτώσι τους μονάχα μὲ τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ, χωρὶς τὴν πίστι στὴ δύναμι τῆς θείας χάριτος, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε προεξοφλήσει μὲ βεβαιότητα ἓνα οἰκτρὸ τέλος γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς ψυχές. Κι' ὁμως ὁ Θεὸς τὶς περίμενε στὰ βᾶθη τῆς ἀπομακρύνσεώς τους ἀπ' αὐτόν, τὶς ἔσωσε ἐκεῖ

πού τίποτε πλέον δὲν προοιωνιζόταν τῇ μετάνοιά τους, τὴν εἰσοδό τους στὸν δρόμο τῆς σωτηρίας.

Κάθε ὄνομα πού ἀνήκει στὴν ἐνορία του, ἂν πρόκειται γιὰ ἱερέα, στὴν ἐπίσκοπή του, ἂν πρόκειται γιὰ ἐπίσκοπο, εἶναι γιὰ τὴ διάνοια καὶ τὴν καρδιά τοῦ ποιμένος ἓνα ὄνομα γραμμένο ἤδη στὸν οὐρανό. Δὲν ἔχει σημασία ἂν πολλὰ ἀπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ ποιμνίου του εἶναι ὀνόματα, πού ὁ Διάβολος ἔχει κάθε λόγο νὰ τὰ θεωρῇ ἤδη δικά του, νὰ τὰ καταγράφη στὴ ἑνεργητικότητά του. Μπορεῖ νὰ εἶναι ὀνόματα χριστιανῶν, πού ἔχασαν τὴν πίστι τους, πού ἔπαυσαν ν' ἀποτελοῦν ζωντανὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πού τὰ σκιάζουν οἱ βαρύτερες κι' εἰδεχθέστερες ἀμαρτίες. Ὁ πνευματικὸς πατέρας ὅλων αὐτῶν δὲν τοὺς ξεγράφει ἀπὸ τὴν καρδιά του, γιατί κι' ὁ Θεὸς δὲν τοὺς ἔχει ξεγράψει. Δὲν παύουν νὰ εἶναι ὑποψήφιοι πολῖτες τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ. Δὲν παύουν νὰ ἀποτελοῦν ἐνδεχόμενα νίκης τῆς θείας χάριτος. Δὲν παύουν νὰ εἶναι ἀγαπητοὶ στὸν Θεὸ ὅσο κι' ἐκεῖνοι, πού ἀνταποκρίνονται στὴν κλῆσι του κι' εἶναι ζωντανὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ ὅλους λέγει ὁ Θεὸς ὅ,τι εἶπε κάποτε μετὰ τὸ στόμα τοῦ προφήτη Βαρούχ: «Οἱ τρυφεροὶ μου ἐπορεύθησαν ὁδοὺς τραχείας, ἤρθησαν ὡς ποίμνιον καὶ ἤρπασμένον ὑπὸ ἐχθρῶν».

Γιὰ τὸν ποιμένα, ἡ αἰσιοδοξία σχετικὰ μετὰ τὴν τελικὴ ἔκβασι κάθε τέτοιας περιπτώσεως ἔχει ἀνεξάντλητα περιθώρια, πού κανένα κατόρθωμα τοῦ Διαβόλου δὲν μπορεῖ νὰ τὰ κλείσῃ, νὰ τὰ στενέψῃ, νὰ τὰ σβύσῃ. Ὁ Χριστὸς ἦλθε στὸν κόσμον γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀμαρτωλοὺς. Κι' ὅσο πιὸ πολὺ ἀμαρτωλὸς εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, τόσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ ἔμφασις ο' αὐτῇ τὴν ἀλήθεια, τόσο πιὸ πολὺ βεβαιώνεται αὐτὴ ἡ βεβαιότης.

Πῶς πρέπει νὰ τονώνῃ μέσα του ὁ ποιμὴν αὐτὴ τὴν αἰσιοδοξία; Πρῶτα-πρῶτα, μετὰ τὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, πού σὲ πάμπολλα σημεῖα της, ἀλλοῦ μετὰ ἄμεσο κι' ἀλλοῦ μετὰ ἔμμεσο τρόπο, τοῦ θυμίζει ὅτι σὲ κάθε ψυχῇ, ὅσο κι' ἂν φαίνεται δύσκολη ἡ ἐπιστροφή της, εἶναι ἓνα γεγονός πού δὲν ἀποκλείεται καθόλου. Γιατὶ καὶ γι' αὐτὴν ὁ Χριστὸς ἦλθε στὴ γῆ, σταυρώθηκε κι' ἀναστήθηκε. Ἐπειτα, μετὰ τὸ διάβασμα βίων Ἀγίων, πού ἔγιναν Ἁγιοὶ χωρὶς νὰ εἶναι ἀνέκαθεν ἄγνα καὶ γνήσια παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἔζησαν προηγουμένως μέσα σ' οὗτους βιθούς τῆς ἀμαρτίας. Τέλος, μετὰ ἀνάλογη προσοχὴ σὲ παραδείγματα, πού τοῦ προσφέρει ἡ ἴδια του ἡ πείρα μέσα στὸ ποίμνιό του ἢ μέσα στὴν Ἐκκλησίαν γενικώτερα. Γιατὶ τέτοια τρόπαια τῆς θείας χάριτος δὲν λείπουν καὶ οἱς ἡμέρες μας, δὲν ἀπουσιάζουν καὶ γύρω μας. Πλάι σ' αὐτὴ τὴν τόνωσι, πού ἐρχεται ἀπὸ τὴ μελέτη καὶ τὴν παρατήρησι, εἶναι κι' ἐκεῖνη, πού ἀντλεῖται ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερα ἐπίμονη καὶ συστηματικὴ καλλιέργεια τῶν καθαρῶς

ποιμαντικῶν ἀρετῶν, ὅπως εἶναι τὸ στοργικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ κάθε χριστιανοῦ, γιὰ τὶς πνευματικὲς κι' ὑλικὲς του ἀνάγκες. Ὅπως εἶναι ἡ ἀκοίμητη φροντίδα νὰ παρέχεται σὲ κάθε χριστιανὸ ἢ βεβαιότης ὅτι ἡ Ἐκκλησία τὸν συνοδεύει στὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀντιξοοτήτων, πού τὸν ἀπασχολοῦν, πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν. Ὅπως εἶναι ἡ συμπεριφορὰ, πού ἀποδείχνει σὲ κάθε χριστιανὸ ὅτι ὁ πνευματικὸς του πατέρας, ἀδιάφορο ἂν τὸ ἔνα του τέκνο εἶναι καλὸς χριστιανὸς καὶ τὸ ἄλλο κακός, τρέφει τὴν ἴδια καὶ χωρὶς διακρίσεις ἀγάπη καὶ γιὰ τὸ ἔνα καὶ γιὰ τὸ ἄλλο. Καλλιεργῶντας αὐτὲς τὶς ποιμαντικὲς ἀρετὲς, ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ ἐπίσκοπος ζῆ βαθεῖα τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ζῶντας ἔτσι τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἔχει καὶ τὴν ἐσωτερικὴ πληροφορία αὐτῆς τῆς ἀγάπης ἔντονη μέσα του. Τὴν πληροφορία, ὅτι εἶναι μιὰ ἀγάπη τόσο δυνατὴ, τόσο μεγάλη, ὥστε νὰ σώζη τὸ ἀντικείμενό της, τὸν ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο, ἀκόμα κι' ὅταν οἱ μέσα κι' οἱ γύρω του συνθῆκες εἶναι στὸ ἔπακρο δυσμενεῖς.

Ἄπειρη εἶναι ἡ δύναμις τῆς χάριτος, ἀλλὰ χρειάζεται, τὸ ὄργανό της, ὁ ποιμὴν, νὰ εἶναι ἔτσι καταρτισμένος κι' εὐχρηστος, ὥστε νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐνέργειά της κι' ὄχι νὰ τὴν ἐμποδίσῃ. Γιατί, ἀλλοίμονο, ὑπάρχουν περιπτώσεις πού αὐτὸ τὸ ὄργανο δὲν ἐκπληρώνει τὸν προορισμό του. Πότε συμβαίνει αὐτό; Ὅταν ὁ ζῆλος τοῦ ποιμένου δὲν εἶναι ἀπόλυτα φωτεινός. Ὅταν ἡ συμπεριφορὰ τοῦ ποιμένου δὲν ἔχει σαφῆ διάκριση ἀπέναντι στὴν ἁμαρτία καὶ στὸν ἁμαρτωλό. Ὅταν ἡ καρδιὰ τοῦ ποιμένου δὲν εἶναι μονάχα ἀπὸ ἀγάπη γεμάτη, ἀλλὰ ὑπάρχουν μέσα της κι' ἡ ἀνθρώπινη διάθεση πρὸς τὴν κατάκριση κι' ἡ δειλία μπροστὰ σὲ γεγονότα, πού γιὰ τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ εἶναι καταθλιπτικά. Ὁ ποιμὴν ἀποδείχεται εὐχρηστο κι' ἀποδοτικὸ ὄργανο τῆς θείας χάριτος, ὅταν μισῇ τὴν ἁμαρτία κι' ἀγαπᾷ τὸν ἁμαρτωλό, ὅταν ὁ ὄγκος καὶ τὸ ποῖόν τῆς ἁμαρτίας δὲν τὸν πτοοῦν, ἀλλὰ τὰ βλέπει σὰν ἓνα ὄχυρό, πού ἡ θεία χάρις εἶναι ἱκανὴ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, νὰ καθαιρέσῃ. Διηγοῦνται γιὰ κάποιον ἀρχαῖο ἀσκητὴ, ὅτι ἔπεσε στὰ πόδια ἐνὸς ληστή, πού πέρασε μπροστὰ ἀπὸ τὸ κελλί του, καὶ τὰ φίλησε, λέγοντας: «Προσκυνῶ τὸν ἅγιο μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ». Καὶ πραγματικά, ὕστερα ἀπὸ κάμποσο καιρὸ, ἐκεῖνος ὁ ληστὴς μετενόησε, ἔγινε φλογερὸ μέλος τῆς Ἐκκλησίας κι' ἐπέστειψε τὸν βίον του μὲ τὸ μαρτύριο. Κατὰ ἀνάλογο τρόπο ὁ ποιμὴν βλέπει τὸν κάθε ἁμαρτωλό, βασιζόμενος στὴ δύναμι τῆς θείας χάριτος, χρησιμοποιοῦντας τὴ μυστικὴ ὄραση τῆς θείας ἀγάπης, πού τάχθηκε κοινωνός της πρωτεύων καὶ κατ' ἐξοχὴν ὄργανό της μέσα στὸν κόσμο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Ἀπὸ τῆς 15-11-62 ἕως 19-12-62 ἐχορηγήθησαν παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. αἱ κάτωθι συντάξεις καὶ ἐφ' ἅπαξ βοηθήματα.

Αἰδεσιμ. Παρόντογλου Νικόλαον, Ἰ. Μητροπόλεως Φλωρίνης, Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 851. Ἐφ' ἅπαξ 16.200. Περσβυτέραν Ἀναστασίαν Μ. Ἀθανασιάδου, Δ' μισθολ. Κατηγορίας, Ἰ. Μητροπόλεως Ρόδου. Σύνταξις 500. Ἐφ' ἅπαξ 12.522. Περσβυτέραν Ἀθανασίαν Θεοφ. Ράλλη, Ἰ. Μητροπόλεως Καλαβρύτων, Γ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 740. Ἐφ' ἅπαξ 20.569. Περσβυτέραν Παναγιώταν Βασ. Παπαστεφάνου. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν. Γ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 634. Ἐφ' ἅπαξ 20.244. Αἰδεσιμ. Δεμερτζῆν Σπυρ., Ἰ. Μητροπόλεως Χαλκίδος. Γ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 995. Ἐφ' ἅπαξ 20.755. Αἰδεσιμ. Τόπαλην Νικ. Ἰ. Μητροπόλεως Κίτρους. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 927. Ἐφ' ἅπαξ 16.066. Αἰδεσιμ. Σελαλματζίδην Ἰωάννην. Ἰ. Μητροπόλεως Δράμας. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 889. Ἐφ' ἅπαξ 15.795. Περσβυτέραν Σταυρούλαν Λεων. Λαδᾶ. Ἰ. Μητροπόλεως Μεσσηνίας. Γ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 700. Ἐφ' ἅπαξ 20.845. Περσβυτέραν Ἀρχοντίαν Σερφ. Μικέλη. Ἐξαρχίας Πάτμου. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 500. Ἐφ' ἅπαξ 12.946. Αἰδεσιμ. Γεωργουδάκην Ἐμμαν. Ἰ. Μητροπόλεως Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου. Γ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 1044. Ἐφ' ἅπαξ 19.868. Αἰδεσιμ. Μπουζιάνην Ἀπόστολον. Ἰ. Μητροπόλεως Σερρῶν. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 826. Ἐφ' ἅπαξ 16.191. Περσβυτέραν Ἐλένην Γ. Διαμαντοπούλου. Ἰ. Μητροπόλεως Καστορίας. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 710. Ἐφ' ἅπαξ 15.625. Αἰδεσιμ. Δρεπανίδην Ἀναστ. Ἰ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Γ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 1044. Ἐφ' ἅπαξ 20.930. Αἰδεσιμ. Βλάχον Παναγ. Ἰ. Μητροπόλεως Φθιώτιδος. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 712. Ἐφ' ἅπαξ 16.339. Αἰδεσ. Λιάμον (ἢ Λιαμίδην) Βασίλειον. Ἰ. Μητροπόλεως Καστορίας. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 622. Αἰδεσ. Χατζηαναγνώστην Φωτεινόν. Ἰ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 927. Ἐφ' ἅπαξ 16.339. Αἰδεσ. Τσάππον Νικήταν. Ἰ. Μητροπόλεως Καλύμνου. Δ' μισθολ. Κατηγορίας. Σύνταξις 662. Ἐφ' ἅπαξ 12.733.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αϊδεςσ Ἀνθιμον Ἰωάννην, Ἐρατεινὴν Δωρίδος. Διεύθυνσίς σας ἔτακτοποιήθη. Ἐπὶ τοῦ ζητήματός σας ἀπηντήσαμεν δι' ἐπιστολῆς. — Αϊδεςσ. Δημήτριον Κόκκαλην, Στεφανόβουον Ἐλασσάνος. Δὲν ἔχετε ἀποκτήσει ἀκόμη δικαίωμα συντάξεως, δεδομένου ὅτι δὲν ἔχετε συμπληρώσει 35ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ ὑποβάλετε παραίτησιν, καὶ ὄχι τώρα. Ἡ ἐξαγορὰ σᾶς βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ λάβετε ἠῤῥημένην σύνταξιν. Πάντως μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα ἡ σύνταξίς σας θὰ ἀνέλθῃ εἰς 990 περίπου δραχμὰς μηνιαίως, τὸ δὲ ἐφ' ἅπαξ περὶ τὰς 16.500 δραχμὰς. — Αϊδεςσ. Στέργιον Ἀποστόλου, Ὅσσαν Λαρίσης. Δικαίωμα συντάξεως ἀποκτᾶται τὴν 31-12-63, ὅποτε συμπληρώνετε 35ετῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν. Ἐπομένως δύνασθε νὰ παραιτηθῆτε ἀπὸ τοῦδε. Ἐφ' ὅσον θὰ συμπληρώσετε 35ετῆ ὑπηρεσίαν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχετε συμπληρώσει καὶ τὸ 75ον ἔτος τῆς ἡλικίας σας. Ἡ σύνταξίς σας μὲ τὰ σημερινὰ δεδομένα θὰ ἀνέλθῃ εἰς δρχ. 1000 περίπου μηνιαίως, τὸ δὲ ἐφ' ἅπαξ περὶ τὰς 17.500 δρχ. Διὰ τὸν λογαριασμόν σας γράφατε ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Τ.Α.Κ.Ε. (Ἐρμού καὶ Αἰόλου), ἀφοῦ ἐπισυνάψετε εἰς τὴν ἐπιστολήν σας καὶ μίαν βεβαίωσιν τῆς Ἰ. Μητροπόλεως σας ἐμφαινουσαν τὰς ὑπηρεσιακάς σας μεταβολάς. — Αϊδεςσ. Ἰγνάτιον Γεωργόπουλον, Γαλαρινὴν. Παρὰ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. ἐλάβομεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας ἐπὶ τῆς υποθέσεώς σας. 1) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἐφημεριακῆς σας προὔπηρεσίας (1929 ἕως 1930) προσεγγίς θὰ λάβετε τὴν ἐγκριτικὴν ἀπόφασιν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. 2) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰς τὰς ἀγροτικὰς φυλακὰς Κασσάνδρας ὑπηρεσίαν σας (1942 ἕως 1954), τὸ θέμα μελετᾶται ὑπὸ τῆς νομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

Αϊδεςσ. Ἀστονίτην Σπυρ. Στρογγυλὴν Κερκύρας. Ζητηθὲν φύλλον «Ἐφημερίου» σᾶς ἀπεστάλη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Αϊδεςσ. Ἀντώνιον Γεωργιόδην, Χάλαρα Καστορίας. Διεκόψαμεν τὴν ἀποστολὴν τῶν φύλλων κατόπιν ἀλλεπαλλήλων ἐπιστροφῶν τῶν τευχῶν ἐκ τῆς Κορομηλιάς-Μεσοποταμιᾶς Καστορίας· νῦν ἀποστέλλομεν τακτικῶς ἀμφοτέρα τὰ φύλλα εἰς τὴν νέαν διεύθυνσίν σας, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐγνωστοποίησε ἡ Ἰ. Μητρόπολις Καστορίας δι' ἐγγράφου αὐτῆς. Πανοσ. Ἀρχιμ. Ἀμβρόσιον Γεωργακόν. Καστριώτισσαν-Μαυρολιθάριον. Στέλλομεν ὑμῖν ἀμφοτέρα τὰ φύλλα εἰς τὴν εἰρημένην διεύθυνσιν ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου ἐ.ξ. Πρὶν ἐοστέλλομεν εἰς Ἀνθοχώριον Ἐλατείας. Ἀπὸ τῆν Τριταίαν Ἄγ. Εὐφρομίας δὲν εἴχομεν οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν οὔτε ἀποστέλλομεν ἡμεῖς φύλλα. Αϊδεςσ. Σκορδίλην. Εὐρόπουλοι Κερκύρας. Ἀπεστείλαμεν ὑμῖν τὸ ζητηθὲν φύλλον εὐχαριστοῦμεν. Νικ. Παπαγεωργίου Θεσσαλονίκην. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως τοῦ αἰδес. Παντελ. Βασιλειάδου εὐχαριστοῦμεν. Αϊδ. Χρ. Παπανικολάου Σπουργίτη, Κιλκίς. Ἐνεγράφητε εἰς ἀμφοτέρα τὰ περιοδικὰ καὶ οἷς ἀπεστάλησαν ἀπὸ 1-1-62. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας τὸ πρῶτον πληροφοροῦμεθα περὶ τῆς χειροτονίας σας. Αϊδεςσ. Νεόβολον Γεωργίον Κλαύσειον-Εὐρυτανίας. Ἐγένετο ἡ μεταβολὴ τῆς διευθύνσεώς σας. Εὐχαριστοῦμεν.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
᾽Οδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. - Τηλ. 227.689.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλιον Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Αἱ παρεκτροπαὶ καὶ αἱ καινοδοξίαι τοῦ Προτεσταντισμοῦ.— Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν. (Ἀπόδοσις Ἀμμωνᾶ) — Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Ἀθ. Καλύβα, ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος, Στάχυα ἀπ' τὸν ἀγρό Του. Φῶς μέγα.— Ἀρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, Προσκύνημα εἰς τοὺς ἁγίους τόπους.— Ἀρχιμ. Προκ. Παπαθεοδώρου, Πλειότερον καὶ καθαρώτερον φῶς στὴ νεολογία μας.— «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας», μέρος τρίτον. Ψυχοφελεῖς ἐπιστάσεις ἐκ τοῦ Λευϊτικοῦ, ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου (Μετάφρ. Θεοδόση Σπεράντισα).— Τζ. Παπίνι, Οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ (Μετάφρ. Β. Μ.).— Βασ. Ἡλιάδη, Ἡ δύναμις τῆς θρησκείας. Μιά παραμονὴ Πρωτοχρονιάς σ' ἓνα ὑπόγειο. Οἱ ἐλεύθεροι πολιορκημένοι δόκιλλης γειτονιάς πού ὑποδέχονται μὲ ἐλπίδα τὸν ἐφημέριό τους. Μιά συγκινητικὴ εὐχαριστήριος λειτουργία.— Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὸν «Εὐεργετινὸν» ἢ «Συνγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν» (Ἀπόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη).— Βασ. Μουστάκη, Ποιμαντικὰ θέματα. Ἡ δύναμις τῆς θείας χάριτος.— Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.— Ἀλληλογραφία.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσεις εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὅποια ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι δύνανται νὰ ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσεις θὰ δίδονται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.